

Ainevaldkond „Majandus- ja ettevõtlusõpetus“

<i>Ainevaldkond „Majandus- ja ettevõtlusõpetus“</i>	<i>1</i>
Majandus- ja ettevõtluspädevus	2
Ainevaldkonna õppeained ja maht	3
Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming	3
Üldpädevuste kujundamise võimalusi	4
Õppeaine lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega	6
Läbivate teemade rakendamise võimalusi	6
Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine	8
Hindamise alused	8
Füüsiline õpikeskkond	9
Ettevõtlusõpetuse ainekava	10
Majandusõpetuse ainekava	13
Majandus- ja ettevõtlusõpetuse kursusekavad	15
G1EV 1. kursus „Majanduse ja ettevõtluse alused“	15
G1EV 2. kursus „Sündmuskorraldus“	19
G2EV 3. kursus „Õpilasfirma I“	22
G2EV 4. kursus „Õpilasfirma II“	26
G2EV 5. kursus „Äriplaani koostamine“	30
G2EV 6. kursus „Ettevõtlusõpe“	34
G3EV 7. kursus „Majandusõpe“	38
G3EV 8. kursus „Praktiline projektijuhtimine. Praktika“	42
Valikõppeaine „Majandus- ja ettevõtlusõpetus. Õpilasfirma“	48
Valikõppeaine „Kust tuleb ja kuhu kaob raha?“	56

Majandus- ja ettevõtluspädevus

Majandus- ja ettevõtlusõpetuse valdkonna õppeainete peamiseks eesmärgiks kooli ettevõtlussuuna õpilastele on kujundada aktiivne ja ettevõtlik hoiak, teoreetilised teadmised ja praktilised oskused majandus- ja ettevõtlusvaldkonnas, mis võimaldavad ettevõtlussuuna õpilastel edukalt õppida edasi eri ülikoolides majandusvaldkonnas nii Eestis kui välismaal, alustada oma ettevõttega, osaleda ja kutsuda ellu kodanikualgatusi ja olla edukas multikultuurses keskkonnas töötamisel.

Majandus- ja ettevõtlusõpetusega taotletakse, et gümnaasiumi lõpuks õpilane:

- 1) teab majanduse olulisemaid mõisteid ja põhimõtteid ning rakendab majandusalaseid teadmisi üksikisikuna ning perekonna- ja tööelus;
- 2) teab oma õigusi ja kohustusi kui ettevõtlik kodanik, kompetentne töötaja, teadlik tarbija ja eetiline ettevõtja;
- 3) teab üksikisiku, ettevõtte, riigi ja rahvusvahelise majanduse põhimõtteid ning saab aru nende tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonna arengus;
- 4) analüüsib ettevõtete, riikide ja maailmamajanduse kujunemist ning toimimist;
- 5) hindab Eesti majanduse arengusuundi ja võimalusi, teab rahvusvahelise majanduse eesmärgi ja tähtsust maailma globaliseerumisel.
- 6) oskab hinnata tootmistegureid ja teguritulusid ning selgitada, kuidas turg ja hind määravad tootmist ja tarbimist, analüüsib nõudlust ja pakkumist mõjutavaid tegureid, seletab ettevõtete põhitüüpide erinevusi;
- 7) omab ülevaadet ja kogemusi erinevatest elukutsetest ning on motiveeritud elukestvaks õppeks;
- 8) mõistab ettevõtlust kui karjäärivalikut ja oma võimalusi ettevõtjana tegutsemiseks;
- 9) oskab koostada äriplaani, leida ja arendada äriideed, luua ja arendada õpilasfirmat ning ettevõtet, tunneb kapitali kaasamise võimalusi ettevõtte arendamiseks;
- 10) oskab planeerida ja korraldada meeskonnatööna kohalikku sündmust;
- 11) omab rahvusvahelises keskkonnas töötamise kogemust, on teadlik kultuurilistest erinevustest ja tuleb toime multikultuurses keskkonnas töötamisega;
- 12) hindab pideva õppimise ja oskuste täiendamise tähtsust iga elukutse puhul ja oma karjääri planeerimisel, arendab suhtlemis- ja juhtimisoskusi, teeb koostööd ja väärtustab ärieetika põhimõtteid;
- 13) tunneb tööseadusi ja oskab valida või leida tööd, arvutada bruto- ja netopalka ning tööandja kulusid tööjõule;
- 14) suhtub vastutustundlikult elukeskkonda, väärtustades säästva arengu põhimõtteid;
- 15) arendab loovust ja süsteemset mõtlemist; oskab püstitada eesmärgi, võtta vastutust ideede elluviimisel ning rakendab meeskonnatöö võtteid;
- 16) kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot, planeerib ja viib läbi uurimuslikke töid, töötleb kogutud andmeid, tõlgendab ja esitab neid.

Ainevaldkonna õppeained ja maht

Ainevaldkonna õppeained on majandusõpetus ja ettevõtlusõpetus.

Majandusõpetus koosneb kahest suunakursusest, milleks on „Majanduse- ja ettevõtluse alused“ ja „Majandusõpe“.

Ettevõtlusõpetus koosneb 6 suunakursusest, milleks on „Sündmuskorraldus“, „Ettevõtlusõpe“, „Õpilasfirma I“, „Õpilasfirma II“, „Äriplaani koostamine“ ja „Praktiline projektijuhtimine / praktika“.

Järgnevalt on toodud suunakursuste jaotumine gümnaasiumiastmete lõikes.

MAJANDUS- JA ETTEVÕTLUSÕPE				
Majandusõpetus				
Aste	Õppesuund	Kursused		ÕK
G1	Ettevõtlussuund	1.	Majanduse- ja ettevõtluse alused	SK
G3	Ettevõtlussuund	2.	Majandusõpe	SK
Ettevõtlusõpetus				
Aste	Õppesuund	Kursused		ÕK
G1	Ettevõtlussuund	1.	Sündmuskorraldus	SK
G2	Ettevõtlussuund	2.	Ettevõtlusõpe	SK
		3.	Äriplaani koostamine	SK
		4.	Õpilasfirma I	SK
		5.	Õpilasfirma II	SK
G3	Ettevõtlussuund	6.	Praktiline projektijuhtimine. Praktika	SK

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Ainevaldkonna õppeained annavad õpilasele majandus- ja ettevõtlusalased teoreetilised teadmised ja praktilised oskused meeskonnatööst ja -juhtimisest, personalivalikust, projektijuhtimisest, sündmuskorraldusest, äriidee leidmisest ja arendamisest, oma ettevõtte käivitamisest ja arendamisest. Ainevaldkonda kuuluvad õppeained majandusõpetus ja ettevõtlusõpetus on tihedalt omavahel lõimitud.

Majandusõpetuse gümnaasiumi esimese astme suunakursusega „Majanduse- ja ettevõtluse alused“ omandatakse teoreetilised üldteadmised majanduse ja ettevõtluse toimimisest. Läbitakse teemad: majanduse alused, ettevõtluskeskkond ja tugisüsteemid, ettevõtte ja ettevõtja, tööturg, personal ja juhtimine. Õppeaine on lõimitud aine ettevõtlusõpetus suunakursusega „Sündmuskorraldus“, mille raames omandatakse praktilised teadmised sündmuskorraldusest läbi meeskonnatöös sündmuse korraldamise. Kursuse „Majanduse- ja ettevõtluse alused“ teema „Personal ja juhtimine“ läbimiseks tuleb õpilasel osaleda meeskonnatöös, valida endale roll meeskonnas ja korraldada grupis sündmus.

Gümnaasiumi teises astmes läbitakse ettevõtlusõpetuse neli suunakursust „Ettevõtlusõpe“, „Õpilafirma I“, „Õpilafirma II“ ja „Äriplaani koostamine“. Suunakursused on omavahel tihedalt lõimitud. Kursuse „Ettevõtlusõpetus“ raames omandatakse põhiteadmised ettevõtluskeskkonnast ja ettevõtte toimimisest. Kursused „Õpilafirma I“ ja „Õpilafirma II“ annavad eelnevalt õpitule praktilise väljundi. Kursuste raames omandatakse praktilised oskused äriidee loomisest, arendamisest ja rakendamisest läbi õpilafirma. Omandatakse praktilised teadmised õpilafirma loomisest, juhtimisest ja arendamisest. Kursuste õppeprotsessi toetab teoreetiliste teadmistega suunakursus „Äriplaani koostamine“, mille läbinud õppija oskab koostada lihtsamat äriplaani.

Gümnaasiumi kolmandas astmes omandatakse süvendatult teoreetilised teadmised majanduse toimimisest suunakursuse „Majandusõpe“ raames. Kursus loob baasteadmised majandusvaldkonnas õpingute jätkamiseks ülikoolis. Suunakursuste raames omandatud teoreetilisi teadmisi rakendatakse praktikas suunakursuse „Rahvusvaheline projektijuhtimine. Praktika“ raames, mille puhul toimub õppetöö osaliselt inglise keeles. Kursuse raames osaletakse kas rahvusvahelise noortevahetuse elluviimisel ja viiakse inglise keeles läbi töötoad või sooritatakse võimalusel välispraktika inglise keeles Euroopa partnerorganisatsioonide vahendusel. Õpilane valib õppe käigus huvi pakkunud valdkonna (nt turundus, ärikorraldus, personalitöö jm), milles praktika sooritatakse.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Majanduse- ja ettevõtlusõppe valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi. Üldpädevuste kujundamiseks kasutatakse õppes mitmesuguseid koostöövorme (nt arutelud, esitlused, meeskonnatööd, projektides osalemine, sündmuse korraldamine) kui ka individuaalse töö võimalusi (nt uurimistöö koostamine, äriplaani koostamine). Õpitav materjal esitatakse võimalikult probleemipõhiselt ja õpilase igapäevaleluga ning majanduses toimuvaga seostatult.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Õppeaine ettevõtlusõpetus raames osalevad õpilased praktilal välisriigis või viivad rahvusvahelises projektis osaledes läbi ingliskeelseid töötubasid rahvusvahelisele projektigrupile. Seeläbi arendatakse sallivust ja tolerantsust, omandatakse oskused suhtlemiseks ja töötamiseks multikultuurses keskkonnas. Õpilasel kujuneb arusaam inimsuhete olulisusest ja areneb koostöövalmidus meeskonnatöö kaudu, mida õppeaine

raames rakendatakse nii sündmuse korraldamisega kui õpilasfirma asutamise ja arendamisega.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Õpilases kujuneb suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna aktiivsete tegevuste kaudu - nt sündmuse korraldamine, õpilasfirma töös osalemine, rahvusvahelises projektis osalemine või välispraktika sooritamine. Koostööoskus areneb läbi meeskonnatöös praktiliste tegevuste (nt sündmuse korraldamine, õpilasfirma töös osalemine) elluviimise.

Enesemääratluspädevus. Õppeainete raames toetatakse õpilase minapildi kujunemist, oma tugevuste ja nõrkuste määratlemist ja mõistmist läbi eneseanalüüside. Selleks hindab õpilane oma rolli meeskonna liikmena, oma tugevusi ja nõrkusi ning meeskonnatöö edukust. Õppeainete raames antakse ülevaade eri ametkohtadest ning nendel vajalikest oskustest ja teadmistest. Õpilane oskab hinnata oma karjäärivõimalusi ja võimalust tegutseda ettevõtjana.

Õpipädevus. Õppeainete raames taotletakse õppimiseks, hobideks ja karjäärivalikuteks vajamineva teabe otsimise oskust läbi praktilise teemakäsitle. Taotletakse eri allikatest pärinevate andmete kriitilist kasutamist ja analüüsimist. Õppeainete praktilised ülesanded ja väljundid võimaldavad teoreetilisi teadmisi praktilise elu situatsioonides kasutada, areneb võime kasutada õpitut erinevate probleemide lahendamiseks.

Suhtluspädevus. Majandus- ja ettevõtlustundides kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, arendatakse suhtlemisoskusi multikultuurses keskkonnas. Suhtluspädevust toetavad funktsionaalne lugemine, info analüüs, arutlus- ja esinemisoskuse kujundamine, sõnavara täienemine erinevate infoallikatega töötamisel, teemakohaste mõistete tundmine. Võõrkeeles suhtlemise oskust arendatakse rahvusvahelises projektis või välispraktikal osaledes.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Majandus- ja ettevõtlustundides kujuneb arusaam peamiste majanduslike näitajate tähendusest ja omandatakse oskus nende arvutamiseks. Taotletakse arvandmete analüüsioskuse arendamist. Õpilane kasutab nüüdisaja tehnoloogilisi vahendeid ja veebikeskkondi õppetöös, matemaatikapädevust toetavad tabelite, diagrammide lugemine ja koostamine. Õpilane mõistab säästva arengu põhimõtteid ja toimib keskkonnasäästlikult.

Ettevõtlikkuspädevus. Õpilane oskab leida ja arendada äriideed ning suudab selle ellu viia, praktiseerides seda õpilasfirma töös osalemisel. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine praktilistes ülesannetes – sündmuste korraldamisel, projektides, õpilasfirma töös, mis eeldab õpilaste omaalgatust ja aktiivsust. Õpilane seab eesmärged nii praktiliste tööde elluviimiseks kui ka oskab sõnastada ja seada äriplaani koostamisel ettevõtte lühi- ja pikaajalisi eesmärged. Organiseerimis- ja korralduskogemust ning oskuseid arendatakse sündmuse korraldamise kaudu, õpilasfirma töös osaledes.

Digipädevus. Majandusõpetust õppides kasutatakse digivahendeid teabe otsimiseks internetis asuvatest teabeallikatest, saadud teabe rakendamiseks ühiskonnas toimuvate majandusprotsesside üle arutledes, ettevõtlusprobleemidele võimalikke lahendusi leides, et näha neis peituvaid võimalusi. Kujundatakse oskust lugeda, analüüsida ja töödelda digitaalselt esitatud majandusstatistikat. Arendatakse digitaalse sisuloo oskust lahendatava probleemi leidmise, esitamise ja sõnastamise kaudu ning toetatakse õpitu säilitamist digitaalsel kujul. Digikeskkonnas suheldes järgitakse igapäevaelu väärtuspõhimõtteid.

Õppeaine lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Majandus- ja ettevõtlustunde lõimitakse teiste eri ainevaldkondade tundidega.

Võõrkeeled. Õppeaine ettevõtlusõpetus raames osalevad õpilased praktilisel välisriigis või viivad rahvusvahelises projektis osaledes läbi ingliskeelseid töötubasid rahvusvahelisele projektigrupile. Seeläbi areneb õpilaste võõrkeeleoskus. Suunakursus „Praktiline projektijuhtimine. Praktika“ viiakse läbi inglise keeles, mis võimaldab mõista ja kasutada valdkondlikku ning igapäevaseks suhtluseks vajaminevat sõnavara praktilistes situatsioonides.

Matemaatika. Majandus- ja ettevõtlustundides kujuneb arusaam peamiste majanduslike arvandmete tähendusest ja omandatakse oskus nende arvutamiseks. Taotletakse arvandmete analüüsioskuse arendamist.

Loodusained. Õppeainetega taotletakse, et õpilane suhtub vastutustundlikult elukeskkonda, väärtustades säästva arengu põhimõtteid. Õpilane mõistab säästva arengu põhimõtteid ja toimib keskkonnasäästlikult.

Sotsiaallained. Õppeainetega taotletakse, et õpilane mõistab üksikisiku, ettevõtte, riigi ja rahvusvahelise majanduse tähtsust nii igapäevaelus kui ühiskonna arengus. Taotletakse õpilase aktiivse hoiaku kujunemist osalemaks ühiskonnaelu protsessides ning kodanikualgatustes.

Kunstiained. Majandus- ja ettevõtlusõppe raames õpitakse nägema reklaami visuaalseid ja audiitiivseid komponente. Õpilased analüüsivad reklaamide visuaalsete ja audiitiivsete komponentide eduka rakendamise viise, koostavad praktilise tööna reklaamid meeskonnatöös läbiviidavale sündmusele ja õpilasfirma tootele/teenusele.

Kehaline kasvatus. Õppeainete raames antakse ülevaade spordiürituste korraldamisest ning tähtsusest sündmuskorralduses ja sihtkoha arendamisel.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Elukestev õpe ja karjääri plaanimine: õppeainete raames arendatakse iseseisva õppimise oskust ja vastutusvõimet läbi vastutusvaldkonna täitmise meeskonnatöös sündmuse korraldamise ja õpilasfirma käivitamise ning selle töös osalemise. Suhtlus- ja koostööoskusi, mida on muu hulgas vaja tulevases tööelus, arendatakse läbi praktiliste (meeskonna)tööde.

Kujundatakse valmisolek töötamiseks multikultuurses keskkonnas läbi rahvusvahelise projektitöö või välispraktika. Õppetegevus võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt ettevõtete külastused, õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud ameteid, erialasid ja edasiõppimisvõimalusi. Õpilane oskab analüüsida oma sobivust ettevõtjaks ja näeb ettevõtlust ühe tegevusvõimalusena. Õpitakse mõistma ja koostama õpingutele ja tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente.

Keskkond ja jätkusuutlik areng: taotletakse, et õpilane mõistab säästva arengu põhimõtteid ja toimib keskkonnasäästlikult. Omandatakse teadmised keskkonnasäästlikust tootmisest ja -algatustest läbi teoreetilise töö ning õppekäikude.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: õpilased mõistavad ühiskonna toimimise põhimõtteid ning kodanikualgatuses tähtsust, ettevõtluse rolli ühiskonnas ja sellega seotud mõjusid. Õpilased väärtustavad ärietika põhimõtteid ja kasutavad neid praktikas oma õpilasfirma töös. Õpilases kujuneb valmisolek osaleda majanduselusel ning luua oma ettevõtte, luua või osaleda kodanikualgatuses.

Kultuuriline identiteet: õpilaste teadmisi erinevatest kultuuridest, kommetest ja tavadest kujundatakse ja laiendatakse rahvusvahelistes projektides või välispraktikal osalemise kaudu. Luuakse võimalusi erinevate rahvaste ja kultuuridega tutvumiseks ning praktiliseks koostööks. Areneb sallivus ja tolerantsus, võime arvestada teise kultuuriruumi eripäradega ning valmisolek töötada multikultuurses keskkonnas.

Teabekeskkond: õppeainetega taotletakse, et õpilane kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot, planeerib ja viib läbi uurimuslikke töid, töötleb kogutud andmeid, tõlgendab ja esitab neid. Selleks koostab õpilane iseseisvalt juhendamisel uurimistöö ja oskab koostada äriplaani ning oskab valida selleks vajalike analüüside koostamisel kriitiliselt sobivaid infoallikaid.

Tehnoloogia ja innovatsioon: õpilasi suunatakse mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, eri tegevus- ja tööstusvaldkondade arengule ja keskkonnale ning seeläbi kujundama oma seisukohti teema valdkonnas. Õpilasel kujuneb arusaam ja valmisolek võimalustest kasutada kaasaegset tehnoloogiat ja innovatsiooni oma õpilasfirma toote või teenuse arendamisel. Läbi õppetöös kaasaegsete IKT-vahendite kasutamise praktikas kujuneb valmisolekut kasutada info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks.

Tervis ja ohutus: taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning aitama kaasa tervist edendava turvalise keskkonna loomisele. Õpilane arendab läbi praktilise meeskonnatöö sotsiaalseid oskuseid ning mõistab turvalise keskkonna olulisust töökeskkonnas.

Väärtused ja kõlblus: õpilased avaldavad läbi arutelude, diskussioonide, rühmatööde aktiivselt oma mõtteid, isiklike väärtushoiakuid ja tõekspidamisi. Õpilased on tolerantsed ja

austavad erinevaid vaateid ning kaitsvad ja põhjendavad enda seisukohti. Meeskonnatöö ning multikultuurses keskkonnas töötamine loob selleks eeldused ja kujundab vastavad hoiakud. Õpilastes kujuneb arusaam, et mitmekesisus on rikkus.

Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ning rühmatööd, praktiline meeskonnatöö), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks õppijateks ning loovateks ja kriitiliselt mõtlevateks isiksusteks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: ettevõtete külastused, arvutiklass, organisatsioonide külastused jt
- 7) õppeprotsessis on olulisel kohal uurimuslikud tegevused, arutelu, diskussioon, ajurünnak, väitlus; tabelite ja skeemide koostamine ning analüüsimine; rollimäng, rühmatöö, projektides osalemine, praktilised ülesanded, välitööd, õppekäigud ettevõtetesse ja organisatsioonidesse, kohtumised erinevate elukutsete esindajatega koolis ja nende töö jälgimine töökohal; allikmaterjali, info ja juhtumite kriitiline analüüs, lühiaurimuste koostamine jms. Uurimusliku õppe käigus omandavad õpilased info otsimise, andmete töötlemise, probleemide püstitamise, hüpoteeside sõnastamise, töö planeerimise, vaatluste tegemise, tulemuste töötlemise, tõlgendamise ja esitamise oskused. Õpilastel on võimalus ennast proovile panna õpilasfirma tegevuses ja seeläbi tunnetada oma ettevõtlikkust, oskusi ja võimalusi tegutseda ettevõtjana.
- 8) viiakse õppeprotsessis läbi praktilisi töid teoreetiliste teadmiste kinnistamiseks ning õpitu rakendamiseks igapäeva- ja tööelus ning probleemide lahendamisel. Selleks korraldatakse meeskonnatööna sündmus, osaletakse õpilasfirma töös, rahvusvahelises noorteprojektis või välispraktikal.

Hindamise alused

Ainevaldkonna majandus- ja ettevõtlusõpe õpitulemuste hindamine lähtub gümnaasiumi riikliku õppekava üldosas, Pärnu Koidula Gümnaasiumi õppekavas ja teistes hindamist reguleerivates dokumentides toodud hindamiselustest. Õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks.

Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele.

Kontrollitakse ja hinnatakse õpilase teoreetilisi teadmisi, majandusalaste tekstide ja statistiliste andmetega töötamise oskust, informatsiooni leidmist ja situatsioonide lahendamist. Hinnatakse praktiliste tööde täitmise oskusi, loovust ülesannete lahendamisel, juhtumianalüüsi, kus hinnangu aluseks on põhjuslike seoste loomine ja argumenteerimine. Kontrollitakse ja hinnatakse arutluse, argumenteerimise ja seoste loomise oskust, õpilase iseseisvat tööd (uurimused, esseed), osalemist rühmatöodes ja aruteludes.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid. Kursuste hinded kujunevad kontrolltööde, praktiliste tööde ja uurimuste, iseseisvate tööde, eneseanalüüsi, ettekannete hinnetest.

Hindamise aluseks on töö iseseisev sooritus, loovus ja vormistamise korrektsus. Praktilised tööd sooritatakse konkreetse teema kohta kas individuaalselt või meeskonnas. Iseseisvateks töödeks on kodused ülesanded, uurimisülesanded, klassitööd ja arvutitunnitööd. Kursuste jooksul võib hinnata ka koduseid töid, suulisi vastuseid, ülesannete lahendamist, osalemist rühmatöodes jne.

Erinevatel kursustel nõutavate iseseisvate, praktiliste, koduste tööde, eneseanalüüside põhjal kujuneb lõpphinne. Täpsemalt on hinnatavad tööd ning nende osakaal lõpphinne kujunemisel toodud kursusekavades.

Füüsiline õpikeskkond

Valdav osa õpet on korraldatud klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus. Vajaduse korral kasutatakse arvuti- või multimeediaklassi.

Õppe sidumiseks igapäevaeluga korraldatakse õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi – külastatakse ettevõtteid ja teisi organisatsioone.

Ettevõtlusõpetuse ainekava

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Ettevõtlusõpetusega taotletakse, et gümnaasiumi lõpuks õpilane:

- 1) teab üksikisiku ja ettevõtte majanduse põhimõtteid ning saab aru nende tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonna arengus;
- 2) teab oma õigusi ja kohustusi kui ettevõtlik kodanik, kompetentne töötaja, teadlik tarbija ja eetiline ettevõtja;
- 3) analüüsib ettevõtete kujunemist ning toimimist;
- 4) oskab hinnata tootmistegureid ja teguritulusid ning selgitada, kuidas turg ja hind määravad tootmist ja tarbimist, analüüsib nõudlust ja pakkumist mõjutavaid tegureid;
- 5) omab ülevaadet ja kogemusi erinevatest elukutsetest ning on motiveeritud elukestvaks õppeks;
- 6) hindab pideva õppimise ja oskuste täiendamise tähtsust iga elukutse puhul ja oma karjääri planeerimisel, arendab suhtlemis- ja juhtimisoskusi, teeb koostööd ja väärtustab ärieetika põhimõtteid;
- 7) tunneb tööseadusi ja oskab valida või leida tööd, arvutada bruto- ja netopalka ning tööandja kulusid tööjõule;
- 8) mõistab ettevõtlust kui karjäärivalikut ja oma võimalusi ettevõtjana tegutsemiseks;
- 9) oskab koostada äriplaani, leida ja arendada äriideed, luua ja arendada õpilasfirmat ning ettevõtet, tunneb kapitali kaasamise võimalusi ettevõtte arendamiseks;
- 10) oskab planeerida ja korraldada meeskonnatööna kohalikku sündmust;
- 11) omab rahvusvahelises keskkonna töötamise kogemust, on teadlik kultuurilistest erinevustest ja tuleb toime multikultuurses keskkonnas töötamisega;
- 12) suhtub vastutustundlikult elukeskkonda, väärtustades säästva arengu põhimõtteid;
- 13) arendab loovust ja süsteemset mõtlemist; oskab püstitada eesmärgid, võtta vastutust ideede elluviimisel ning rakendab meeskonnatöö võtteid;
- 14) kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot, planeerib ja viib läbi uurimuslikke töid, töötleb kogutud andmeid, tõlgendab ja esitab neid.

Õppeaine kirjeldus

Aine „Ettevõtlusõpetus“ raames omandatakse põhiteadmised ettevõtluskeskkonnast ja ettevõtte toimimisest.

Aste	Õppesuund	Kursused		ÕK
G1	Ettevõtlussuund	1.	Sündmuskorraldus	SK
G2	Ettevõtlussuund	2.	Ettevõtlusõpe	SK
		3.	Äriplaani koostamine	SK

		4.	Õpilasfirma I	SK
		5.	Õpilasfirma II	SK
G3	Ettevõtlussuund	6.	Praktiline projektijuhtimine / Praktika	SK

Gümnaasiumi esimeses astmes läbitakse suunakursus „Sündmuskorraldus“. Gümnaasiumi teises astmes läbitakse ettevõtlusõpetuse 4 suunakursust „Ettevõtlusõpe“, „Õpilasfirma I“, „Õpilasfirma II“ ja „Äriplaani koostamine“. Gümnaasiumi kolmandas astmes läbitakse suunakursus „Praktiline projektijuhtimine“ või „Praktika“. Suunakursused on omavahel tihedalt lõimitud.

Aine „Ettevõtlusõpetus“ raames omandatakse põhiteadmised ettevõtluskeskkonnast ja ettevõtte toimimisest. Kursused „Õpilasfirma I“ ja „Õpilasfirma II“ annavad eelnevalt õpitule praktilise väljundi. Kursuste raames omandatakse praktilised oskused äriidee loomisest, arendamisest ja rakendamisest läbi õpilasfirma. Omandatakse praktilised teadmised õpilasfirma loomisest, juhtimisest ja arendamisest. Kursuste õppeprotsessi toetab teoreetiliste teadmistega suunakursus „Äriplaani koostamine“, mille läbinud õppija oskab koostada lihtsamat äriplaani.

Suunakursuste raames omandatud teoreetilisi teadmisi rakendatakse praktikas suunakursuse „Rahvusvaheline projektijuhtimine / praktika“ raames, mille puhul toimub õppetöö osaliselt inglise keeles. Kursuse raames osaletakse kas rahvusvahelise noortevahetuse elluviimisel ja viiakse inglise keeles läbi töötoad, või koostatakse ise projekt või sooritatakse praktika. Õpilane valib õppe käigus huvi pakkunud valdkonna (nt turundus, ärikorraldus, personalitöö jm), milles praktika sooritatakse.

Gümnaasiumi õpitulemused

Ettevõtlusõpetuse aine läbinud gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) oskab meeskonnatöös viia ellu planeeritud sündmust, sh koostada sündmuse eelarvet, riskianalüüsi, turundusplaani ja külastajauuringut tagasiside kogumiseks;
- 2) mõistab ja analüüsib sündmuste rolli sihtkoha arendamises;
- 3) oskab praktiliselt kasutada õpitud majandustermineid;
- 4) tunneb meeskonnatöö põhimõtteid, oskab töötada meeskonnas, on vajadusel valmis võtma juhirolli;
- 5) oskab meeskonnas ja individuaalselt koostada äriplaani, sealhulgas oskab kirjeldada äriideed ja –mudelit; püstitada ärilisi eesmärke, visiooni ja missiooni; hinnata ja analüüsida ärikeskkonda, riske, võimalusi, ohte ettevõtluses; koostada toote või teenuse ning toomis- või teenindamisprotsessi kirjeldust; koostada turu-, konkurents- ja riskianalüüsi; koostada finantsprognoose ning analüüsida kapitali kaasamise võimalusi ettevõtte ja õpilasfirma arendamiseks;

- 6) oskab kasutada intervjuud ja turu-uuringut uurimismeetodina; tõlgendada ja analüüsida kogutud andmeid;
- 7) viib meeskondlikult ellu planeeritud õpilasfirma tegevusi;
- 8) omab müügi- ja ettevõtluskogemust läbi õpilasfirma töö;
- 9) oskab kasutada erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot.

Majandusõpetuse ainekava

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Majandusõpetusega taotletakse, et gümnaasiumi lõpuks õpilane:

- 1) teab majanduse olulisemaid mõisteid ja põhimõtteid ning rakendab majandusalaseid teadmisi üksikisikuna ning perekonna- ja tööelus;
- 2) teab riigi ja rahvusvahelise majanduse põhimõtteid ning saab aru nende tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonna arengus;
- 3) analüüsib riikide ja maailmamajanduse kujunemist ning toimimist;
- 4) hindab Eesti majanduse arengusuundi ja võimalusi, teab rahvusvahelise majanduse eesmärgi ja tähtsust maailma globaliseerumisel.
- 5) oskab hinnata tootmistegureid ja teguritulusid ning selgitada, kuidas turg ja hind määravad tootmist ja tarbimist, analüüsib nõudlust ja pakkumist mõjutavaid tegureid;
- 6) tähtsustab haridust ja elukestvat õppimist karjääriteel ja tööturul;
- 7) mõistab raha väärtust, analüüsib keskpanga rolli raharingluse korraldajana ning kommertspankade ülesandeid maksete teostajana ja vahendajana raharingluses;
- 8) suhtub vastutustundlikult elukeskkonda, väärtustades säästva arengu ja jätkusuutliku majanduse põhimõtteid;
- 9) arendab loovust ja süsteemset mõtlemist; oskab püstitada eesmärgi, võtta vastutust ideede elluviimisel ning rakendab meeskonnatöö võtteid;
- 10) kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot, planeerib ja viib läbi uurimuslike töid, töötleb kogutud andmeid, tõlgendab ja esitab neid.

Õppeaine kirjeldus

Majandusõpetus kui õppeaine jaguneb kaheks kursuseks: majanduse- ja ettevõtluse alused gümnaasiumi esimesel aastal ning majandusõpe gümnaasiumi kolmandal aastal.

Aste	Õppesuund	Kursused		ÕK
G1	Ettevõtlussuund	1.	Majanduse- ja ettevõtluse alused	SK
G3	Ettevõtlussuund	2.	Majandusõpe	SK

Majandusõpetuse gümnaasiumi esimese astme suunakursusega „Majanduse- ja ettevõtluse alused“ omandatakse teoreetilised üldteadmised majanduse ja ettevõtluse toimimisest. Läbitakse teemad, nagu majanduse alused, ettevõtluskeskkond ja tugisüsteemid, ettevõtte ja ettevõtja, tööturg, personal ja juhtimine. Õppeaine on lõimitud ettevõtlusõpetuse suunakursusega „Sündmuskorraldus“, mille raames omandatakse praktilised teadmised sündmuskorraldusest meeskonnatöös sündmust reaalselt korraldades.

Kursuse „Majanduse- ja ettevõtluse alused“ teema „Personal ja juhtimine“ läbimiseks tuleb õpilasel osaleda meeskonnatöös, valida endale roll meeskonnas ja korraldada grupis sündmus.

Gümnaasiumi kolmandas astmes omandatakse süvendatult teoreetilised teadmised majanduse toimimisest suunakursuse „Majandusõpe“ raames. Kursus loob baasteadmised majandusvaldkonnas õpingute jätkamiseks ülikoolis.

Gümnaasiumi õpitulemused

Majandusõpetuse aine läbinud gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) mõistab ja selgitab majandusringlust ja majandussüsteeme, turumajanduse põhimõtteid ja kasutab majanduse põhimõisteid;
- 2) analüüsib ettevõtete, riikide ja maailmamajanduse kujunemist, arenemist ning toimimist;
- 3) hindab ja analüüsib Eesti majanduse arengusuundi ja võimalusi, teab rahvusvahelise majanduse eesmärgi ja tähtsust maailma globaliseerumisel;
- 4) oskab selgitada, kuidas turg ja hind määravad tootmist ja tarbimist;
- 5) analüüsib nõudlust ja pakkumist mõjutavaid tegureid;
- 6) analüüsib ettevõtte rolli turumajanduses ja seletab ettevõtete põhitüüpide erinevusi;
- 7) oskab nimetada erinevaid ettevõtlust toetavaid algatusi, organisatsioone, tegevusi;
- 8) oskab arvutada bruto- ja netopalka ning tööandja kulusid tööjõule;
- 9) teab ettevõtete maksustamise põhimõtteid;
- 10) omab rahvusvahelises keskkonnas töötamise kogemust läbi projektitöö.

Majandus- ja ettevõtlusõpetuse kursusekavad

G1EV 1. kursus „Majanduse ja ettevõtluse alused“

Õppekava	KÕK (kooli õppekava)
Valdkond	Majandus- ja ettevõtlusõpe
Kursuse pealkiri	Majanduse ja ettevõtluse alused
Eeldus-kursused	Puuduvad
Lõiming	Sündmuskorraldus, Matemaatika, Inglise keel, Ühiskonnaõpetus
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühi- kirjeldus	Kursusega omandatakse üld teadmised majanduse ja ettevõtluse toimimisest. Läbitakse teemad: majanduse alused, ettevõtluskeskkond ja tugisüsteemid, ettevõtte ja ettevõtja, tööturg, personal ja juhtimine. Kursuse läbinu teab majanduse põhimõisteid ja turumajanduses toimuvate majanduslike protsesside toimemehhanisme ning oskab neid seostada ümbritseva eluga. Saab aru erinevate majanduselus osalejate eesmärkidest ning teab riigi rolli majanduses. Elukutset valides õpitakse nägema töötaja rolli kõrval ka ettevõtja rolli. Hinnatakse sobivust ettevõtjana tegutsemiseks. Omandatakse teadmised ettevõtlusega seotud kasudest ja riskidest, ettevõtlust toetavatest tegevustest, organisatsioonidest ja algatustest. Kursuse käigus omandatakse teadmised meeskonnatöö põhimõtetest ja rollidest meeskonnas, personalitööst ja palgaarvestusest.
Kursuse õppe- ja kasvatus- eesmärgid	Kursusega taotletakse, et õpilane: 1) teab majanduse olulisemaid mõisteid ja põhimõtteid 2) mõistab ettevõtlust kui karjäärivalikut ja oma võimalusi ettevõtjana tegutsemiseks; 3) arendab loovust ja süsteemset mõtlemist; oskab püstitada eesmärged, võtta vastutust ideede elluviimisel ning rakendab meeskonnatöö võtteid; 4) kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot; 5) arendab suhtlemis- ja juhtimisoskusi.
Kursuse õppesisu	Majanduse olemus Soovid ja vajadused. Nappus ja kompromiss, alternatiivkulu. Majandusringlus. Majanduse põhivalikud: Mida? Kuidas? Kellele? Tootmistegurid:

ja õppetegevused	loodusressursid, inimressursid ja kapital. Tootmisvõimaluste piir. Turumajanduse alused: eraomand, hinnasüsteem, turukonkurents. Majandussüsteemid: turu-, käsu-, tava- ja segamajandus. Majandusteaduse harud mikro- ja makroökonomika. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded Nõudmine ja pakkumine turul Nõudlus, pakkumine, tasakaaluhind, nõudluselastsus, hinnamõju. Pakkumise ja nõudluse tabelid ja graafikud. Nõudluse ja pakkumise muutused, neid mõjutavad tegurid. Turuhind ja turu tasakaal, defitsiit ja ülepakkumine. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded Inimene kui ressursside omanik, ettevõtlik töötaja ja arukas tarbija Isiklik ja pere eelarve. Pere ressursside rakendamine. Arukas rahakasutus, säästmine, laenamine, investeerimine, pension ja kindlustus. Tarbija ja arukas tarbimine, tarbijakaitse. Tööjõud ja tööhõive tööturul, tööpuuduse liigid. Nõuded haridusele ja pädevusele töökohal, oskuste ja kogemuste tähtsus, elukestev õpe ja isiklik areng. Tööle kandideerimine, elulookirjelduse ja kaaskirja koostamine, töölevõtu vestlus. Erinevad lepingulised töövormid. Palgad. Maksud ja maksed töötasult. Töötaja, juhi ja alluva rollid. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded Ettevõtlus Kasumimotiiv ja ettevõtlikkus. Äriideed ja ettevõtte edutegurid. Innovatsiooni, tehnoloogia, tootlikkuse ja kvalifitseeritud tööjõu tähtsus ettevõtluses. Ettevõtte vormid Eestis. Ettevõtte alustamine ja rahastamine. Toodete ja teenuste hinna kujunemine. Turg ja turundus. Ettevõtete väärtpaberid ja börs. Vastutustundlik ja sotsiaalne ettevõtlus. Ringmajandus. Ettevõtluse roll majandusringluses ja riigis. Õppetegevused
-------------------------	---

	Teoreetiline töö, organisatsioonide ja ettevõtete külastused, ettevõtlusüritustel osalemine, ettevõtjaks sobivuse hindamine - test, ettevõtete külastused, kohtumised ettevõtjatega, praktiline töö – intervjuu ettevõtjaga, virtuaalsed simulatsioonimängud. Personal ja juhtimine Personalitöö ettevõttes, personali värbamine ja valik, meeskonnatöö, rollid meeskonnas, motiveerimine, kontrollimine, eesmärkide seadmine, ajajuhtimine, protsessi juhtimine. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded.
Kursuse õpitulemused	Kursuse läbinud õpilane: 1) seletab ja kasutab majanduse põhimõisteid ja teab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid; 2) oskab selgitada, kuidas turg ja hind määravad tootmist ja tarbimist; 3) analüüsib nõudlust ja pakkumist mõjutavaid tegureid; 4) analüüsib ettevõtte rolli turumajanduses ja seletab ettevõtete põhitüüpide erinevusi; 5) oskab nimetada erinevaid ettevõtlust toetavaid algatusi, organisatsioone, tegevusi; 6) analüüsib sobivust olla ettevõtja; 7) oskab arvutada bruto- ja netopalka ning tööandja kulusid tööjõule; 8) teab meeskonnatöö põhimõtteid, rolle meeskonnas.
Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad arvestustöö, gruppitöö ja praktiline töö. Arvestustöö: majanduse alused, majandusringlus, turumajanduse põhimõtted, nõudlus ja pakkumine. Grupitöö: Eesti ettevõtluskeskkonna ja tugisüsteemide analüüs. Praktiline töö: Ettevõtte ja ettevõtja Õpilane viib läbi struktureeritud intervjuu vabalt valitud ettevõtjaga. Abimaterjalina struktureeritud intervjuu näidisvorm. Hindamisel toetatakse õpilase arengut, kujundades positiivset minapilti ja adekvaatset enesehinnangut. Rakendatakse õppimist toetavat ja enesehindamist.
Hindamiskriteeriumid	Kursuse läbinud õpilane: 1) seletab ja kasutab majanduse põhimõisteid ja teab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid; 2) analüüsib, kuidas turg ja hind määravad tootmist ja tarbimist; 3) analüüsib nõudlust ja pakkumist mõjutavaid tegureid; 4) analüüsib ettevõtte rolli turumajanduses ja seletab ettevõtete põhitüüpide erinevusi;

	5) nimetab erinevaid ettevõtlust toetavaid algatusi, organisatsioone, tegevusi; 6) analüüsib oma sobivust tegutseda ettevõtjana; 7) oskab kasutada intervjuud uurimismeetodina; 8) oskab esitada kirjalikult intervjuu andmeid ja tulemusi; 9) oskab arvutada bruto- ja netopalka ning tööandja kulusid tööjõule; 10) teab meeskonnatöö põhimõtteid, rolle meeskonnas; 11) oskab töötada meeskonnas.
Õppe- kirjandus Õppe- materjalid Lisa- materjalid Lingid	Majandus- ja ettevõtlusõpikud: Eamets, R. Ernits, R. jt. Ettevõtlikkusest ettevõtluseni. Gümnaasiumiõpik. SA Teadlik Valik, 2012 Kulu, L. Kägu, K. jt Majandusõpik gümnaasiumile. Junior Achievement Eesti SA, 2012 Vabavaralised õppematerjalid: Randmaa, T. Raiend, E. Rohelaan, R. Kupp, A. Mägi J. Ettevõtluse alused. 2007 https://www.tthk.ee/bw_client_files/tthk/public/img/File/Oppematerjal/Ettev_alused.pdf Ajakirjanduses ilmuvad temaatilised artiklid Temaatilised väljaanded: Äripäev. Töölehed Veebilehed: Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus: https://eas.ee/ Maakondlikud arenduskeskused: www.arenduskeskused.ee Eesti Tootukassa: www.tootukassa.ee Palga ja maksude kalkulaator: www.palk.crew.ee Ettevõtlus- ja innovatsioonikeskused, inkubaatorid: https://arenduskeskus.eu/parnumaa-ettevotlusinkubaator/; https://loovtartu.ee/ ; http://inkubaator.tallinn.ee/ ; https://www.tehnopol.ee/ Eesti Statistikaamet: www.stat.ee Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium: www.mkm.ee Eesti Pank: http://www.eestipank.ee/

G1EV 2. kursus „Sündmuskorraldus“

Õppekava	KÕK (kooli õppekava)
Valdkond	Majandus- ja ettevõtlusõpe
Kursuse pealkiri	Sündmuskorraldus
Eelduskursused	Puuduvad
Lõiming	Majanduse- ja ettevõtluse alused
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Kursuse käigus omandatakse teadmised sündmuskorraldusest ja -turismist, analüüsitakse ja hinnatakse sündmuste mõju sihtkoha turundamisele ja arendamisele. Kursus annab õpilasele praktilise teadmise ja kogemuse sündmuse korraldamisest. Meeskonnatöös planeeritakse ja viiakse ellu sündmus. Luuakse meeskond, valitakse ja arendatakse sündmuse idee, jaotatakse rollid ja ülesanded, püstitatakse eesmärgid. Meeskonnatöös koostatakse sündmuse eelarve, riskianalüüs ja turundusplaan. Sündmuse järgselt koostatakse tagasiside saamiseks sündmuse küllastajauuring ja teostatakse selle analüüs.
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	Kursusega taotletakse, et õpilane: 1) arendab loovust ja süsteemset mõtlemist; 2) oskab püstitada eesmärgid, võtta vastutust ideede elluviimisel ning rakendab meeskonnatöö võtteid; 3) planeerib ja viib läbi uurimuslikke töid, töötleb kogutud andmeid, tõlgendab ja esitab neid; 4) oskab planeerida ja meeskonnatöös ellu viia sündmuseid; 5) arendab suhtlemis- ja juhtimisoskusi.
Kursuse õppesisu ja õppetegevused	Sündmuskorraldus ja -turism. Sündmuste liigid, trendid, sündmuse asjalised, avaliku sektori roll, sündmuste mõjud, sündmuste roll sihtkoha arendamises. Õppetegevused Teoreetiline ja praktiline töö, ettevõtete ja organisatsioonide külastused, piirkonna sündmuste analüüs Sündmuse planeerimine Turunõudluse hindamine, idee arendamine, sündmuse planeerimine, meeskond, sponsorite ja meedia kaasamine.

	Õppetegevused Teoreetiline ja praktiline töö, ajurünnak, meeskonnatöö Sündmuse programmi kavandamine Idee valik, programmi kavandamine, tulude ja kulude kavandamine, eelarve koostamine, riskide juhtimine. Õppetegevused Teoreetiline ja praktiline töö, meeskonnatöö Sündmuse turundus Sündmuse turundamine, turunõudluse analüüs, turundusstrateegiad, turundusmeetmestik, turundusplaan, teavitamine. Õppetegevused Teoreetiline ja praktiline töö, meeskonnatöö Sündmuse hindamine Andmete kogumine, andmeanalüüs, külastajauuring, tagasiside. Õppetegevused Teoreetiline ja praktiline töö, meeskonnatöö
Kursuse õpitulemused	Kursuse läbinud õpilane: 1) analüüsib sündmuste rolli sihtkoha arendamises; 2) oskab kasutaja ajurünnakut ideede genereerimiseks; 3) oskab koostöös ellu viia planeeritud tegevusi; 4) oskab nimetada ja iseloomustada erinevaid turundusstrateegiaid; 5) oskab koostada sündmuse eelarvet, riskianalüüsi ja turundusplaani; 6) viib meeskonnatöös ellu planeeritud sündmuse; 7) oskab koostada ja analüüsida sündmuse külastajauuringut tagasiside kogumiseks.
Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad 2 praktilist tööd ja 1 rühmatöö. Praktiline töö: Õpilane koostab meeskonnatööna sündmuse eelarve, riskianalüüsi ja turundusplaani Rühmatöö: Õpilane viib läbi kavandatud sündmuse

	Praktiline töö: Õpilane koostab meeskonnatööna sündmuse külastajauuringu ja koostab selle analüüsi Hindamisel toetatakse õpilase arengut, kujundades positiivset minapilti ja adekvaatset enesehinnangut. Rakendatakse õppimist toetavat ja enesehindamist.
Hindamis-kriteeriumid	Kursuse läbinud õpilane: 1) analüüsib sündmuste rolli sihtkoha arendamises; 2) kasutab ajurünnakut ideede genereerimiseks; 3) nimetab ja iseloomustab erinevaid turundusstrateegiaid; 4) koostab sündmuse eelarve, riskianalüüsi ja turundusplaani; 5) viib koostöös ellu planeeritud sündmuse; 6) koostab ja analüüsib sündmuse külastajauuringut tagasiside kogumiseks.
Õppekirjandus Õppematerjalid Lisamaterjalid Lingid	Õpikud: • Müristaja, H. Tarmula, K. Sündmus- ja koosolekukorraldus. Kirjastus Argo, 2011 Vabavaralised õppematerjalid: • Ürituste korraldamise juhtnöörid. SA Innove, 2010 https://docplayer.net/20813875-Urituste-korraldamise-juhtnoorid.html • Koor, T. Sündmus- ja koosolekukorraldus. 2010 http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/15980/sundmus_koosolekukorraldus.pdf Ajakirjanduses ilmuvad: • temaatilised artiklid • töölehed Veebilehed: • Pärnu linna koduleht: www.parnu.ee (toetused kultuurile, avalike ürituste korraldamise kord) • Pärnu Konverentsid: http://www.konverentsid.ee/ • Festivalide, sündmuste kodulehed • Puhka Eestis: http://www.puhkaeestis.ee/et • Visit Estonia: http://www.visitestonia.com/en/ • Turismiweb: http://www.turismiweb.ee/ • ICCA: http://www.iccaworld.com/

G2EV 3. kursus „Õpilafirma I“

Õppekava	KÕK (kooli õppekava)
Valdkond	Majandus- ja ettevõtlusõpe
Kursuse pealkiri	Õpilafirma I
Eelduskursused	Puuduvad
Lõiming	Äriplaani koostamine, Õpilafirma II, Ettevõtlusõpe
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Õpilafirma I kursuse raames omandatakse praktilised teadmised ettevõtluse toimimisest ja äriidee rakendamisest läbi õpilafirma (ÕF) töö. Kursuse eesmärk paremini omandada äritegevuse põhimõtteid, arendada õpilastes algatusvõimet ja soovi ise probleeme lahendada. Programmi jooksul õpitakse praktiliselt tundma majandusmõistete tähendust. Õppeprotsess tugineb Junior Achievement (JA) Eesti õppeprogrammile. ÕF programm on ehitatud üles väikefirma tegutsemise põhimõtetele. Õpilased töötavad välja äriidee ja – mudeli, valivad toote või teenuse, jagavad ametid ja tööülesanded, toodavad ja müüvad oma tooteid või osutavad teenuseid. Aktsionäri või juhina osaletakse otsuste vastuvõtmises. ÕF töötajad teenivad palka tootjate, müüjate või juhtidena. Kogu tegevuse vältel peetakse finantsarvestust ja ÕF tegevuse lõpetamisel koostatakse aastaaruanne. Õppeperioodi lõpus õpilafirma tegevus lõpetatakse. Osaletakse laatadel ja võistlustel. ÕF I kursus koosneb teemadest ÕF loomine ja äriplaani, mille raames genereerivad õpilased äriidee ja töötavad välja ärimudeli, valivad juhtkonna ja ÕF nime, jaotatakse rollid ja asutatakse ÕF, koostatakse lihtsam äriplaani.
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	Kursusega taotletakse, et õpilane: 1) oskab kasutada majandustermineid; 2) saab ettevõtluskogemuse; 3) oskab hinnata ettevõtluses peituvaid riskitegureid, ohtusid ning võimalusi;

	4) mõistab ringmajanduse ja jätkusuutliku ettevõtluse põhimõtteid 5) omandab meeskonnatöö-, juhtimis- ja esinemisoskusi; 6) oskab koostada õpilasfirma ja ettevõtte finantsprognoose; 7) oskab koostada äriplaani; 8) oskab luua ja arendada õpilasfirmat ning ettevõtet, tunneb kapitali kaasamise võimalusi ettevõtte arendamiseks; 9) oskab paremini hinnata oma võimeid/võimalusi tööturule sisenemisel; 10) mõistab ettevõtlust kui karjäärivalikut ja oma võimalusi ettevõtjana tegutsemiseks.
Kursuse õppesisu ja õppetegevused	Õpilasfirma asutamine Juhtkonna valimine, äriidee genereerimine, ärimudeli välja töötamine, toote/teenuse valimine, nime valimine, kapitalivajaduse määramine, asutamisdokumentide koostamine (põhikiri, asutamiskoosoleku protokoll, toote/teenuse kirjeldus, avaldus), ÕF registreerimine, aktsiate müük Õppetegevused Praktiline õpilasfirma töö, teoreetiline töö, praktilised ülesanded Äriplaani koostamine Ärimudel ühel lehel, äriidee kirjeldus ja äriplaani kokkuvõte, eesmärkide ja visiooni, missiooni sõnastamine, ärikeskkonna analüüs, SWOT analüüs, turg ja kliendid, toode / teenus, tootmise- / teenindamise protsess, tootearendus, turundustegevus, riskianalüüs, personal ja juhtimine, finantsprognoosid, müügiprognoos, kasumiproagnoos, bilansiproagnoos, rahavood, äriidee ja äriplaani esitlus Õppetegevused Praktiline õpilasfirma töö, teoreetiline töö, praktilised ülesanded
Kursuse õpitulemused	Kursuse läbinud õpilane 1) oskab praktiliselt kasutada majandustermineid; 2) oskab töötada meeskonnas, on vajadusel valmis võtma juhirolli;

	3) koostab ettevõtte asutamisdokumente ja tunneb registreerimise korda; 4) oskab püstitada, sõnastada ja esitleda äriideed; 5) mõistab ringmajanduse ja jätkusuutliku ettevõtluse põhimõtteid; 6) oskab koostada õpilasfirma ja ettevõtte finantsprognose; 7) oskab hinnata ettevõtluses peituvaid riskitegureid, ohtusid ning võimalusi; 8) oskab koostada ja esitleda lihtsamat äriplaani; 9) oskab alustada tegevust ettevõtjana, FIE-na; 10) teab kapitali kaasamise võimalusi ettevõtte või õpilasfirma arendamiseks.
Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad 2 rühmatööd ja 1 praktiline töö. Rühmatööd: Õpilasfirma asutamine; Õpilasfirma äriplaani koostamine ja esitamine meeskonnas. Praktiline töö: Õpilasfirma asutamisdokumentide täitmine ja esitamine. Hindamisel toetatakse õpilase arengut, kujundades positiivset minapilti ja adekvaatset enesehinnangut. Rakendatakse õppimist toetavat ja enesehindamist.
Hindamiskriteeriumid	Kursuse läbinud õpilane: 1) kasutab kirjalikult äriplaanis ja suuliselt äriidee- ning äriplaani esitlusel korrektselt majandustermineid; 2) tunneb meeskonnatöö põhimõtteid, oskab töötada meeskonnas, on vajadusel valmis võtma juhirolli; 3) oskab koostada ettevõtte ja õpilasfirma asutamisdokumente ja tunneb registreerimise korda; 4) oskab püstitada, sõnastada ja esitleda äriideed; 5) koostab meeskonnas lihtsama äriplaani, sealhulgas oskab hinnata ja analüüsida riske, võimalusi, ohte ettevõtluses; koostada finantsprognose ning analüüsida kapitali kaasamise võimalusi ettevõtte ja õpilasfirma arendamiseks.
Õppekirjandus Õppematerjalid Lisamaterjalid	Majandus- ja ettevõtlusõpikud • Kulu, L., Kägu, K. jt. (2012). <i>Majandusõpik gümnaasiumile</i>. Junior Achievement Eesti SA. • Junior Achievement Eesti SA. (2013). <i>Ülesannetekogu I, II ja III osa</i>.

Lingid

- Eamets, R., Ernits, R. jt. (2012). *Ettevõtlikkusest ettevõtluseni. Gümnaasiumiõpik*. SA Teadlik Valik.
- Kuusik, A. (2010). *Teadlik turundus*. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Suppi, K. (2023). *Ettevõtluse õpik – käsiraamat*. AS Atlex.

Töövihikud

- Junior Achievement Eesti SA. (2013). *Õpilasfirma töövihik*.

Veebilehed

- Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus: eas.ee
- Maakondlikud arenduskeskused: arenduskeskused.ee
- Junior Achievement: ja.ee
- Loov Eesti: looveesti.ee
- Riigiportaal: eesti.ee
- Ajujaht: ajujaht.ee
- Raamatupidamis- ja maksuinfoportaal: rmp.ee

G2EV 4. kursus „Õpilasfirma II“

Õppekava	KÕK (kooli õppekava)
Valdkond	Majandus- ja ettevõtlusõpe
Kursuse pealkiri	Õpilasfirma II
Eelduskursused	Õpilasfirma I
Lõiming	Äriplaani koostamine, Õpilasfirma I, Ettevõtlusõpe
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Õpilasfirma II kursuse raames omandatakse praktilised teadmised ettevõtluse toimimisest ja äriidee rakendamisest läbi õpilasfirma (ÕF) töö. Kursuse eesmärk paremini omandada äritegevuse põhimõtteid, arendada õpilastes algatusvõimet ja soovi ise probleeme lahendada. Programmi jooksul õpitakse praktiliselt tundma majandusmõistete tähendust. Õppeprotsess tugineb Junior Achievement (JA) Eesti õppeprogrammile. ÕF programm on ehitatud üles väikefirma tegutsemise põhimõtetele. Õpilased töötavad välja äriidee ja – mudeli, valivad toote või teenuse, jagavad ametid ja tööülesanded, toodavad ja müüvad oma tooteid või osutavad teenuseid. Aktsionäri või juhina osaletakse otsuste vastuvõtmises. ÕF töötajad teenivad palka tootjate, müüjate või juhtidena. Kogu tegevuse vältel peetakse finantsarvestust ja ÕF tegevuse lõpetamisel koostatakse aastaaruanne. Õppeperioodi lõpus õpilasfirma tegevus lõpetatakse. Osaletakse ÕF laatadel ja võistlustel. ÕF II kursus koosneb teemadest ÕF tegevus ja juhtimine ning ÕF tegevuse lõpetamine, mille raames õpilased osalevad praktilises õpilasfirma töös, jaotatakse rollid ja vastutus, töötatakse välja ja arendatakse toode / teenus, mida ettevõtte müüb või osutab, töötatakse välja turundusplaan ja analüüsitakse konkurentsi, viiakse ellu turundustegevused, osaletakse ÕF laatadel ja üritustel. Õpilasfirma lõpetamise faasis koostatakse finantsaruandlus ja aastaaruanne.

Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	Kursusega taotletakse, et õpilane: 1) saab ettevõtluskogemuse; 2) omandab meeskonnatöö-, juhtimis- ja esinemisoskusi; 3) omandab müügitöö kogemusi; 4) tunneb finantsarvestuse algtõdesid ja oskab neid praktikas rakendada; 5) tunneb turunduse ja tootearenduse algtõdesid ja oskab neid praktikas rakendada; 6) oskab luua ja arendada õpilasfirmat; 7) oskab koostada õpilasfirma ja ettevõtte aruandlust; 8) oskab paremini hinnata oma võimeid/võimalusi tööturule sisenemisel; 9) mõistab ettevõtlust kui karjäärivalikut ja oma võimalusi ettevõtjana tegutsemiseks.
Kursuse õppesisu ja õppetegevused	ÕF tegevus ja juhtimine Rollide määratlemine, ametikirjeldused, motivatsioon, väljaõpe ja koolitus, tootmine, konkurents, turundus, müük, finantsarvestus, aruandlus, eesmärkidest kinnipidamise jälgimine, ÕF sotsiaalne vastutus Õppetegevused Praktiline õpilasfirma töö, teoreetiline töö, praktilised ülesanded, osalemine laatadel ja üritustel ÕF tegevuse lõpetamine Tootmise ja müügi lõpetamine, finantsaruandluse lõpetamine ja firma likvideerimine, aastaaruande kirjutamine Õppetegevused Praktiline õpilasfirma töö, teoreetiline töö, praktilised ülesanded
Kursuse õpitulemused	Kursuse läbinud õpilane: 1) analüüsib ettevõtte konkurentsivõimelisust; 2) hindab ja analüüsib ettevõtte tegevuse riskitegureid; 3) tunneb finantsarvestuse algtõdesid ja oskab neid praktikas rakendada; 4) tunneb turunduse ja tootearenduse algtõdesid ja oskab neid praktikas rakendada; 5) omab müügi- ja ettevõtluskogemust; 6) oskab koostada õpilasfirma ja ettevõtte aruandlust;

	7) analüüsib ennast meeskonnaliikmena ja oma rolli meeskonnas; 8) analüüsib ennast ettevõtja jaoks vajalikest isikuomadustest lähtuvalt.
Hindamisviis	Kursuse hinde moodustavad praktiline töö, eneseanalüüs ja rühmatöö. Praktiline töö: Õpilasfirma tegevus ja juhtimine Hinnatakse õpilasfirma tegevust ja arengut: tootmine / teenuse osutamine, müük, turundus, finantsarvestus. Eneseanalüüs: Õpilasfirma tegevus ja juhtimine Õpilane analüüsib enda rolli ja tegevust meeskonnas, enda ja teiste meeskonnaliikmete töökoormust, sobivust ettevõtjana tegutsemiseks. Rühmatöö: Õpilasfirma tegevuse lõpetamine Rühmatööna koostatakse õpilasfirma tegevusaasta aruanne. Hindamisel toetatakse õpilase arengut, kujundades positiivset minapilti ja adekvaatset enesehinnangut. Rakendatakse õppimist toetavat ja enesehindamist.
Hindamiskriteeriumid	Kursuse läbinud õpilane: 1) Oskab analüüsida õpilasfirma konkurentsivõimelisust ja tegevuse riskitegureid; 2) viib ellu õpilasfirma turundusetegevusi ja tootearendust; 3) omab müügi- ja ettevõtluskogemust läbi õpilasfirma töö; 4) koostab õpilasfirma tegevusaasta aruande, sh finantsaruande; 5) koostab eneseanalüüsi analüüsides ennast meeskonnaliikmena, oma rolli meeskonnas ja sobivust ettevõtjana tegutsemiseks.
Õppekirjandus Õppematerjalid Lisamaterjalid Lingid	Majandus- ja ettevõtlusõpikud • Kulu, L., Kägu, K. jt. (2012). <i>Majandusõpik gümnaasiumile</i>. Junior Achievement Eesti SA. • Junior Achievement Eesti SA. (2013). <i>Ülesannetekogu I, II ja III osa</i>. • Eamets, R., Ernits, R. jt. (2012). <i>Ettevõtlikkusest ettevõtluseni. Gümnaasiumiõpik</i>. SA Teadlik Valik.

	• Kuusik, A. (2010). <i>Teadlik turundus</i>. Tartu Ülikooli Kirjastus. • Suppi, K. (2023). <i>Ettevõtluse õpik – käsiraamat</i>. AS Atlex. Töövihikud • Junior Achievement Eesti SA. (2013). <i>Õpilasfirma töövihik</i>. Veebilehed • Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus: eas.ee • Maakondlikud arenduskeskused: arenduskeskused.ee • Junior Achievement: ja.ee • Loov Eesti: looveesti.ee • Riigiportaal: eesti.ee • Ajujaht: ajujaht.ee • Raamatupidamis- ja maksuinfoportaal: rmp.ee
--	---

G2EV 5. kursus „Äriplaani koostamine“

Õppekava	KÕK (kooli õppekava)
Valdkond	Majandus- ja ettevõtlusõpe
Kursuse pealkiri	Äriplaani koostamine
Eelduskursused	Puuduvad
Lõiming	Õpilafirma I, Õpilafirma II, Ettevõtlusõpe, Uurimistöö koostamise alused
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Kursuse eesmärgiks on omandada oskused ettevõtte äriplaani koostamiseks. Kursuse raames valitakse ja sõnastatakse äriidee, ettevõtte visioon, missioon ja ärilised eesmärgid; analüüsitakse ärikeskkonda ja prognoositakse selle muutumist; analüüsitakse ettevõtte tugevusi, nõrkusi, võimalusi ja ohte; kirjeldatakse toodet või teenust ning tootmis- või teenindamisprotsessi; analüüsitakse turu- ja konkurentsituatsiooni; määratakse toote või teenuse sihtrühm ja kliendisegmendid; koostatakse müügi- ja turundusplaan; hinnatakse nõudlust toote või teenuse järel ning koostatakse finantsprognoose. Kursuse käigus koostatakse ettevõtte äriplaani ja kaitstakse see suuliselt kokkuvõtva ettekandega.
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	Kursusega taotletakse, et õpilane: 1) oskab leida ja arendada äriideed; 2) tunneb ettevõtte rajamise etappe; 3) oskab püstitada ettevõtte eesmäärke; 4) teab ettevõtte tegevusega seotud tulu- ja kululiike; 5) tunneb kapitali kaasamise võimalusi ettevõtte arendamiseks; 6) omab teadmisi äriplaani olemusest ja selle koostamise põhimõtetest; 7) oskab koostada ettevõtte äriplaani.
Kursuse õppesisu ja õppetegevused	Äriidee kirjeldus Äriidee kirjeldus ja kokkuvõte Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ülesanded Ettevõtte eesmärgid Ettevõtte lühiajalised-, keskmise pikkusega- ja pikaajalised eesmärgid, visioon ja missioon Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ülesanded Ärikeskkonna analüüs

	Makro- ja mikrokeskkonna analüüs Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ülesanded SWOT-analüüs Tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ülesanded Toode / teenus Toote / teenuse kirjeldus, tootmisprotsess / teenindamisprotsess, toote / teenuse arendamine Õppetegevused Teoreetiline töö ja praktilised ülesanded Turg ja kliendid Turu analüüs, turu-uuring, potentsiaalsed kliendid, sihtrühm, kliendisegmendid Õppetegevused Teoreetiline töö ja praktilised ülesanded Konkurents Otsesed ja kaudsed konkurendid, konkurentsituatsioon, konkurentsianalüüs Õppetegevused Teoreetiline töö ja praktilised ülesanded Turundus Hinnakujunduse alused, turustamine, turundusmeetmed, turundusplaan, internetiturundus Õppetegevused Teoreetiline töö ja praktilised ülesanded Personal ja juhtimine Tööjõud, rollikaart, personalijuhtimine, netopalk, brutopalk, tööjõukulud Õppetegevused Teoreetiline töö, juhtum analüüs ja praktilised ülesanded Riskianalüüs Riskijuhtimine, riski olulisus, riski maandamine Õppetegevused Teoreetiline töö ja praktilised ülesanded Ettevõtte käivitamise tegevuskava Käivitamistegevused, tegevusplaan, finantseerimine, investeeringud Õppetegevused Teoreetiline töö ja praktilised ülesanded Finantsplaneerimine Bilansiproгноos, kasumiproгноos, rahavoogude progноos, müügiprogноos Õppetegevused Teoreetiline töö ja praktilised ülesanded
--	--

Kursuse õpitulemused	Kursuse läbinud õpilane: 1) oskab seada ettevõtte ärieesmärke, missiooni ja visiooni; 2) oskab kirjeldada ettevõtte äriideed ja –mudelit; 3) oskab koostada ärikeskkonna- ja ettevõtte SWOT-analüüsi; 4) oskab koostada toote või teenuse kirjeldust, tuua välja selle konkurentsieeliseid ja iseloomustada tootmis- või teenindamisprotsessi; 5) oskab koostada ettevõtte müügi- ja turundusplaani; 6) oskab analüüsida turu- ja konkurentsituatsiooni, seada toote/teenuse sihtrühma ja kliendisegmente; 7) oskab analüüsida ettevõtte konkurentsivõimelisust ja riskitegureid; 8) oskab koostada ettevõtte finantsprognose.
Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad praktiline uurimistöö – äriplaani koostamine ja äriplaani esitus. Praktiline uurimistöö: Äriplaani koostamine Õpilane koostab praktilise uurimistööna äriplaani, mis koosneb teemadest: äriidee kirjeldus, eesmärgid, visioon, missioon, ärikeskkonna analüüs, SWOT-analüüs, riskianalüüs, toode/teenus, turg ja kliendid, konkurents, turundus, personal ja juhtimine, ettevõtte käivitamise tegevuskava, finantsplaneerimine. Äriplaani esitlemine: Õpilane koostab kokkuvõtva esitluse slaididel ja esitleb koostatud äriplaani. Hindamisel toetatakse õpilase arengut, kujundades positiivset minapilti ja adekvaatset enesehinnangut. Rakendatakse õppimist toetavat ja enesehindamist.
Hindamis- kriteeriumid	Kursuse läbinud õpilane koostab ettevõtte äriplaani, milles: 1) kirjeldab ettevõtte äriideed ja –mudelit; 2) püstitab ettevõtte ärieesmärgid, missiooni ja visiooni; 3) koostab ärikeskkonna- ja ettevõtte SWOT-analüüsi; 4) koostab toote või teenuse kirjelduse, toob välja ettevõtte konkurentsieeliseid ja iseloomustab tootmis- või teenindamisprotsessi; 5) koostab ettevõtte müügi- ja turundusplaani;

	6) analüüsib turu- ja konkurentsituatsiooni, seab toote/teenuse sihtrühma ja toob välja kliendisegmendid; 7) analüüsib ettevõtte konkurentsivõimelisust ja riskitegureid; 8) koostab ettevõtte finantsproгноosid, sh müügi-, bilansi-, kasumi- ja rahavoogude prognoosi.
Õppekirjandus Õppematerjalid Lisamaterjalid Lingid	Majandus- ja ettevõtlusõpikud - Eamets, R., Ernits, R. jt. (2012). <i>Ettevõtlikkusest ettevõtluseni. Gümnaasiumiõpik</i>. SA Teadlik Valik. - Kulu, L., Kägu, K. jt. (2012). <i>Majandusõpik gümnaasiumile</i>. Junior Achievement Eesti SA. Vabavaralised õppematerjalid - Eesti Töötukassa. (2014). <i>Äriplaani koostamise abimaterjal</i>. Link - Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus. <i>Äriplaani koostamise vead</i>. Link - SEB Pank. <i>Nõuanded alustavale ettevõtjale</i>. Link Töölehed - Töölehed. Veebilehed - Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus: eas.ee - Maakondlikud arenduskeskused: arenduskeskused.ee - Eesti Töötukassa: tootukassa.ee - Palga ja maksude kalkulaator: palk.crew.ee - Eesti Statistikaamet: stat.ee - Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium: mkm.ee - Eesti Pank: eestipank.ee

G2EV 6. kursus „Ettevõtlusõpe“

Õppekava	KÕK (kooli õppekava)
Valdkond	Valikaine „Majandus- ja ettevõtlusõpe“
Kursuse pealkiri	Ettevõtlusõpe
Eelduskursused	Puuduvad
Lõiming	Õpilasfirma I, Õpilasfirma II, Äriplaani koostamine
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Kursuse eesmärgiks on omandada teadmised erinevatest ettevõtlusvormidest; tootearenduse ja teenuse disaini protsessist; ettevõtte turundusest; konkurentsianalüüsist; ressursside planeerimisest ning oskused turu-uuringu läbiviimiseks ja tulemuste tõlgendamiseks.
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	Kursusega taotletakse, et õpilane: 1) teab ettevõtlusvorme ja oskab neid eristada; 2) arendab loovust, süsteemset mõtlemist ja analüüsioskust; 3) oskab püstitada eesmärgid ja hüpoteese; 4) oskab koostada ja läbi viia turu-uuringut ning analüüsida kogutud andmeid; 5) oskab hinnata tootmistegureid ja teguritulusid ning selgitada, kuidas turg ja hind määravad tootmist ja tarbimist, 6) oskab analüüsida ettevõtte konkurentsieeliseid ja positsiooni turul; 7) analüüsib nõudlust ja pakkumist mõjutavaid tegureid; 8) kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot.
Kursuse õppesisu ja õppetegevused	Ettevõtlusvormid Sotsiaalne ettevõtlus, füüsilisest isikust ettevõtja, osaühing, aktsiaselts, täisühing, usaldusühing, tulundusühistu, mittetulundusühing, sihtasutus. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded. Toode ja tootearendus Toote kirjeldus, tootmisprotsess, innovatsioon, tehnoloogia areng, patent, leiutis, tootearenduses protsess. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded, praktiline töö õpilasfirmas. Teenuse disain

	Teenuse kirjeldus, teenindamisprotsess, teenuse arendamise osapooled, teenuse kohandamine, teenuse tarbimine, teenuste faasid. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded, praktiline töö õpilasfirmas. Turundus Turunduskanalid, turu-uuring, turundusmeetmed, internetiturundus, turundusplaan, turustamine. Turunduseesmärgid ja -tegevused. Toote ja teenuse, tarbija ja turu analüüs, sihtrühma määratlemine ja turundustegevuste valimine. Turundusmeetmed ja reklaam. Ärieetika. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded, praktiline töö õpilasfirmas. Konkurents Konkurentsieelis, unikaalne müügiargument, konkurentsianalüüs, konkurentsituatsioon, otsene konkurent, kaudne konkurent. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded, praktiline töö õpilasfirmas. Ressursside planeerimine Hinnakujundus, toote/teenuse omahind, kulude ja tulude liigid, püsi- ja muutuvkulud, finantseerimine, investeeringud, finantsplaneerimine. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded, praktiline töö õpilasfirmas.
Kursuse õpitulemused	Kursuse läbinud õpilane: 1) nimetab erinevaid ettevõtlusvorme, oskab neid eristada ja tuua välja kasutamisevõimalusi; 2) püstitab uurimiseesmärgid ja -hüpoteese; 3) oskab koostada ja läbi viia turu-uuringut ning analüüsida kogutud andmeid; 4) oskab koostada toote või teenuse omahinna kalkulatsiooni ja müügiprognoosi, 5) oskab analüüsida ettevõtte konkurentsieeliseid ja positsiooni turul; 6) oskab prognoosida toote või teenuse nõudlust turul; 7) kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot.
Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad 2 arvestuslikku tööd ja 1 praktiline töö.

	Arvestustööd: Erinevate ettevõtlusvormide kirjeldus ja võrdlus; Ressursside planeerimine. Õpilane koostab toote või teenuse omahinna kalkulatsiooni ja müügiproгноosi. Praktiline töö: Toode ja tootearendus, teenuse disain, konkurents, turundus Õpilane viib praktilise tööna läbi turu-uuringu, et saada sisend toote või teenuse arendamiseks ning hinnata toote või teenuse nõudlust turul ning konkurentsieeliseid. Õpilane analüüsib turu-uuringu tulemusi ja esitab järeldused. Hindamisel toetatakse õpilase arengut, kujundades positiivset minapilti ja adekvaatset enesehinnangut. Rakendatakse õppimist toetavat ja enesehindamist.
Hindamis-kriteeriumid	Kursuse läbinud õpilane: 1) analüüsib ettevõtlusvormide erinevusi ja toob välja nende kasutamisevõimalusi; 2) püstatab turu-uuringu läbiviimiseks uurimiseesmärgi ja -hüpoteesi; 3) koostab ja viib läbi turu-uuringu ning analüüsib kogutud andmeid; 4) koostab toote või teenuse omahinna kalkulatsiooni ja müügiproгноosi, 5) toob välja ettevõtte konkurentsieelised ja hindab ettevõtte positsiooni turul; 6) kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot.
Õppekirjandus Õppematerjalid Lisamaterjalid Lingid	Majandus- ja ettevõtlusõpikud • Eamets, R., Ernits, R. jt. (2012). <i>Ettevõtlikkusest ettevõtluseni. Gümnaasiumiõpik</i>. SA Teadlik Valik. • Kulu, L., Kägu, K. jt. (2012). <i>Majandusõpik gümnaasiumile</i>. Junior Achievement Eesti SA. Vabavaralised õppematerjalid • Randmaa, T., Raiend, E., Rohelaan, R., Kupp, A., Mägi, J. (2007). <i>Ettevõtluse alused</i>. Link • Sirkel, R., Uiboleht, K., Teder, J., Nikitina-Kalamäe, M. <i>Ideest eduka ettevõtte: õppematerjal</i>. Link

- Jaansoo, A. (2012). *Turunduse alused. I: baasteooria, juhtumikirjelduste ja ülesannete kogu*. SA Innove. Link

Temaatilised väljaanded

- Äripäev.
- Töölehed.

Veebilehed

- Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus: eas.ee
- Maakondlikud arenduskeskused: arenduskeskused.ee
- Eesti Tootukassa: tootukassa.ee
- Palga ja maksude kalkulaator: palk.crew.ee
- Eesti Statistikaamet: stat.ee
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium: mkm.ee

G3EV 7. kursus „Majandusõpe“

Õppekava	KÕK (kooli õppekava)
Valdkond	Majandus- ja ettevõtlusõpe
Kursuse pealkiri	Majandusõpe
Eeldus-kursused	Puuduvad
Lõiming	Sündmuskorraldus, matemaatika, inglise keel, ühiskonnaõpetus
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühi- kirjeldus	Kursuse käigus õpitakse tundma majandusaluseid ja majandussüsteemide toimimise põhimõtteid. Kursus keskendub protsessidele maailmamajanduses, sh jätkusuutlikkusele ja vaatleb riigi mõjusid majandusele, Läbi kursuse kujundatakse õpilaste ettevõtlikkuspädevust, suhtluspädevust, oskust ennast määratleda, kujunevad väärtushinnangud. Kursuse läbinu teab majanduse põhimõisteid ja turumajanduses toimivate majanduslike protsesside toimemehhanisme ning oskab neid seostada ümbritseva eluga. Saab aru erinevate majanduselus osalejate eesmärkidest ning teab riigi rolli majanduses.
Kursuse õppe- ja kasvatus-eesmärgid	Kursusega taotletakse, et õpilane: • teab majanduse olulisemaid mõisteid ja põhimõtteid ning rakendab majandusteadmisi üksikisikuna ning perekonna ja tööelus; • oskab kasutada saadud teadmisi praktiliste ülesannete lahendamisel; • teab üksikisiku, ettevõtte, riigi ja rahvusvahelise majanduse põhimõtteid ning saab aru nende tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonna arengus; • arendab loovust ja süsteemset mõtlemist; oskab püstitada eesmärgid, võtta vastutust ideede elluviimisel ning rakendab meeskonnatöö võtteid; • kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot; • arendab suhtlemis- ja juhtimisoskusi.

Kursuse õppesisu ja õppetegevused	Raha funktsioonid ja roll majanduses. Pangandussüsteem, keskpanga ja kommertspankade ülesanded raharingluses. Finantsasutuste pakutavad teenused. Eesti ja eurosüsteemi rahanduspoliitika. Finantssüsteemi toimimine- raha väärtuse muutumine ja hinnastabiilsuse tagamine, inflatsiooni ja deflatsiooni mõju majanduses. Tarbijahinnaindeks. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded. Valitsuse roll majanduses ja ülesanded turu reguleerimisel. Riigieelarve moodustamine, tulud ja kulud. Eesti riigi eelarve, eelarve puudujääk ja riigivõlg. Erinevad maksusüsteemid, nende eelised ja puudused. Otsesed ja kaudsed maksud Eestis, maksupoliitika. Fiskaal- ja monetaarpoliitika. Majanduse tsüklilisus, valitsuse roll riigi stabiilse arengu tagamisel. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded, virtuaalne simulatsioonimäng. Rahvusvaheline majandus. Riikide võrdlemine ja rühmitamine erinevate majandusnäitajate alusel: sisemajanduse kogutoodang, inimarengu indeks, tarbijahinnaindeks. Rahvusvaheline majandus, riikide suhteline ja absoluutne eelis, spetsialiseerumine. Kaupade eksport, import, kaubanduspiirangud. Rahvusvahelised maksed -valuutad, valuutaturg ja vahetuskursid, maksebilanss ja jooksevkonto. Rahvusvahelised majandusorganisatsioonid, Euroopa Liit ja vabakaubandus. Globaliseerumine maailmamajanduses, riikide erinev arengutase ja tööränne, ressursside ammendumine ja keskkonnaprobleemid. Jätkusuutlik majandus ja õiglane kaubandus. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded Ärietika Ärietika olemus ja põhimõtted. Vastutus tarbija, ühiskonna ja ettevõtte omanike ees. Sotsiaalne ettevõtlus.
--	---

	Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded
Kursuse õpitulemused	Kursuse läbinud õpilane: 1) tunneb valitsuse reguleerivat ja suunavat rolli majandusringluses ja hüvede ümberjagamisel; 2) analüüsib valitsuse majanduspoliitikat majandusliku stabiilsuse, riigikaitse ja sotsiaalse turvalisuse tagamisel; 3) arutleb riigieelarve moodustamise, maksupoliitika ja tulude ümberjaotamise üle; 4) analüüsib kaubanduse rolli nii riigi kui ka rahvusvahelises majanduses; 5) tunneb raha vahetusväärtuse mõju riigi ekspordile ja impordile; 6) saab aru raha väärtusest, teab mis on krüptovara; 7) tunneb maailma regioonide majandusliku arengu iseärasusi ja erinevusi; 8) oskab tuua selliste eetiliste äriotsuste näiteid, mis mõjutavad ühiskonda; 9) mõistab tehnoloogilise arengu abil saavutatud majanduskasvu ja elatustaseme tõusuga kaasnevat võimalikke negatiivseid muutusi ühiskonnas: linna ja maa vastandumist, tööpuuduse kasvu, tulude ebavõrdset jaotust ja elanikkonna kihistumist, ressursside ammendumist; 10) teab jätkusuutliku majanduse globaalseid eesmärgi ja probleeme, väärtustab keskkonda
Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad 2 arvestuslikku tööd ja 1 rühmatöö. Arvestustööd: Valitsuse osa majanduses; Rahvusvaheline majandus. Rühmatöö: Ärieetika Õpilane analüüsib rühmatööna ühte ärieetikaga seotud juhtumit. Hindamisel toetatakse õpilase arengut, kujundades positiivset minapilti ja adekvaatset enesehinnangut. Rakendatakse õppimist toetavat ja enesehindamist.
Hindamiskriteeriumid	Kursuse läbinud õpilane:

	1) selgitab valitsuse reguleerivat ja suunavat rolli majandusringluses ja hüvede ümberjagamisel; 2) analüüsib, kuidas valitsuse majanduspoliitika mõjutab majandusliku stabiilsust, riigikaitset ja sotsiaalse turvalisuse tagamist; 3) analüüsib riigieelarve moodustamist, maksupoliitikat ja tulude ümberjaotamise mõju; 4) analüüsib kaubanduse rolli nii riigi kui ka rahvusvahelises majanduses; 5) teab raha vahetusväärtuse mõju riigi ekspordile ja impordile; 6) analüüsib raha aegväärtust, teab mis on krüptovara; 7) teab maailma regioonide majandusliku arengu iseärasusi ja erinevusi; 8) oskab tuua selliste eetiliste äriotsuste näiteid, mis mõjutavad ühiskonda; 9) mõistab tehnoloogilise arengu abil saavutatud majanduskasvu ja elatustaseme tõusuga kaasnevaid võimalikke negatiivseid muutusi ühiskonnas: linna ja maa vastandumist, tööpuuduse kasvu, tulude ebavõrdset jaotust ja elanikkonna kihistumist, ressursside ammendumist; 10) teab jätkusuutliku majanduse globaalseid eesmärgi ja probleeme, väärtustab keskkonda.
Õppe-kirjandus Õppe-materjalid Lisa-materjalid Lingid	Majandus- ja ettevõtlusõpikud • Eamets, R., Ernits, R. jt. (2012). <i>Ettevõtlikkusest ettevõtluseni. Gümnaasiumiõpik</i>. SA Teadlik Valik. • Kulu, L., Kägu, K. jt. (2012). <i>Majandusõpik gümnaasiumile</i>. Junior Achievement Eesti SA. Vabavaralised õppematerjalid • Randmaa, T., Raiend, E., Rohelaan, R., Kupp, A., Mägi, J. (2007). <i>Ettevõtluse alused</i>. Link Ajakirjanduses ilmuvad temaatilised artiklid • Temaatilised väljaanded: <i>Äripäev</i>. • Töölehed. Veebilehed • Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus: eas.ee • Eesti Statistikaamet: stat.ee • Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium: mkm.ee • Eesti Pank: eestipank.ee

G3EV 8. kursus „Praktiline projektijuhtimine. Praktika“

Õppekava	KÕK (kooli õppekava)
Valdkond	Majandus- ja ettevõtlusõpetus
Kursuse pealkiri	Praktiline projektijuhtimine. Praktika
Eelduskursused	Puuduvad
Lõiming	Sündmuskorraldus, Matemaatika, Inglise keel, Ühiskonnaõpetus
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Rahvusvaheline projektijuhtimine on praktiline õppeaine, mille eesmärgiks on projektiideede väljatöötamine ja neile rahastuse leidmine. Aine võimaldab omandada praktilisi oskusi projekti kirjutamisel ja juhtimisel. Lõpptulemusena töötavad noored aine raames välja projektiidee, mis on võimalik esitada Haridus- ja noorteametile rahvusvahelise noortevahetuse programmist toetuse saamiseks või mõnele teisele rahastajale. Kasutatakse peamiselt gruppitööd, arutelusid, erinevaid simulatsioone ja praktilisi ülesandeid.
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	Kursusega taotletakse, et õpilane: 1) teab mis on projekt, projekti rahastamine ning rahastus ja taotlusvormid ning oskab neid kasutada; 2) mõistab olulisemaid põhimõtteid, kuidas kirjutada projekti; 3) arendab loovust ja süsteemset mõtlemist; oskab püstitada eesmärgid, võtta vastutust ideede elluviimisel ning rakendab meeskonnatöö võtteid; 4) kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot; 5) arendab suhtlemis- ja juhtimisoskusi.
Kursuse õppesisu ja õppetegevused	Sissejuhatus ainesse Jää lõhkumine. Sissejuhatus ainesse. Nime ja tutvumismängud. Põhimõisted: projekt, projektijuhtimine, mitteformaalne õppimine ja sellega seotud mõisted. Mitteformaalse õppe võimalused projektijuhtimise kogemuse kaudu. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ülesanded.

	Meeskond
	Meeskond ja meeskonna moodustamine. Meeskonna rollid. Grupidünaamika, sh meeskonnatöö printsiibid, juhtimine, n-ö ideaalne projektijuht ja tema rollid.
	Õppetegevused
	Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded.
	Projektide arendamine.
	Projektide etapid ja elutsükel. Projektiidee otsimine. Ideede leidmise meetodid. Programm Erasmus+: Euroopa Noored. Projektiidee kooskõlastamine programmi eesmärkidega.
	Õppetegevused
	Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded.
	Projekti vajalikkus ja seos taotlusvormiga.
	Projekti vajalikkus: teema aktuaalsus ja motivatsioon. Infoallikad ja infootsing teema kohta. SANA veebileht. Programmi Erasmus+ taotlusvorm ja selle täitmine.
	Õppetegevused
	Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded.
	Projekti eesmärk ja osalejad
	Eesmärgi seadmine ja sõnastamine. Visioon, projekti eesmärk, ülesanded ja tulemused. Otsene ja kaudne sihtgrupp. Turu-uuring sihtgrupi seas.
	Õppetegevused
	Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded.
	Partnerlus
	Partnerlus ja koostöösuhete loomine. Partnerite kohustused. Partnerid, otsing ja valik, partneriotsingu vorm. Partnerite omavaheline suhtlemine. Esimene kontakt. Partnerlusleping.
	Õppetegevused

	Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded. Projekti tegevuskava Projekti tegevused ja ajakava. Põhitegevuste planeerimine. Mitteformaalse õppimise meetodid. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded. Õppimine projektis Õppimine ja õpetamise toetamine. Võtmepädevused ja õpiväljundid. Reflektsioon ning õppimise ja saavutuste tunnustamine. Noortepass. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded. Kultuuridevaheline õpe Rahvusvahelise projekti eripärad. Kultuur ja kultuuride vahelised erinevused. Kultuuridevaheline õppimine ja dialoog. Simultsioon. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded. Projekti praktiline korraldus Projekti praktiline korraldus. Kulude planeerimine ja eelarve koostamine. Riskianalüüs ja turvalisus. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded. Projekti mõju ja nähtavus. Projekti mõju ja selle hindamine. Projekti turundamine. Tulemuste levitamine ja rakendamine. Jätkusuutlikkus. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded. Hindamine ja kokkuvõte
--	--

	Taotluste hindamine ja hindamiskriteeriumid. Projektide esitamine ja kaitsmine. Õppetegevused Teoreetiline töö, praktilised ja situatsiooni ülesanded.
Kursuse õpitulemused	Kursuse läbinud õpilane: 1) tunneb mitteformaalse õppimise põhimõtteid ja meetodeid; 2) tunneb projektijuhtimise põhitõdesid ning oskab neid igapäevaelus rakendada; 3) tunneb rahastusvorme ja -võimalusi ning oskab neid kasutada; 4) oskab analüüsida projekti etappe ja ennetada riske; 5) teab rahvusvahelise projekti eripärasid; 6) omab valmisolekut kohalikku ja rahvusvahelist projekti läbi viia.
Hindamisviis	Kursuse hinde moodustavad 3 praktilist tööd ja 1 rühmatöö Rühmatöö: Projektijuhtimine, projekti meeskonna loomine, projekti teema valimine ja eesmärgi püstitamine. Praktiline töö: Projektijuhtimine, projektis õppimine, tegevuskava koostamine, eesmärkide saavutamine Praktiline töö: Projektijuhtimine, projekti eelarve koostamine, partnerite leidmine Praktiline töö: Projektijuhtimine, projekti taotluse koostamine vastavalt valitud rahastajale. Hindamisel toetatakse õpilase arengut, kujundades positiivset minapilti ja adekvaatset enesehinnangut. Rakendatakse õppimist toetavat ja enesehindamist.
Hindamiskriteeriumid	Kursuse läbinud õpilane: 1) oskab nimetada mitteformaalse õppimise põhimõtteid ja meetodeid; 2) teab projektijuhtimise põhitõdesid ning oskab neid igapäevaelus rakendada; 3) teab rahastusvorme ja -võimalusi ning oskab neid kasutada; 4) oskab analüüsida projekti etappe ja ennetada riske; 5) teab rahvusvahelise projekti eripärasid;

	6) omab valmisolekut kohalikku ja rahvusvahelist projekti läbi viia.
Õppekirjandus	Majandus- ja ettevõtlusõpikud
Õppematerjalid	- Eamets, R., Ernits, R. jt. (2012). <i>Ettevõtlikkusest ettevõtluseni. Gümnaasiumiõpik</i>. SA Teadlik Valik. - Kulu, L., Kägu, K. jt. (2012). <i>Majandusõpik gümnaasiumile</i>. Junior Achievement Eesti SA.
Lisamaterjalid	Vabavaralised õppematerjalid
Lingid	Randmaa, T., Raiend, E., Rohelaan, R., Kupp, A., Mägi, J. (2007). <i>Ettevõtluse alused</i>. Link
	Ajakirjanduses ilmuvad temaatilised artiklid
	- Temaatilised väljaanded: <i>Äripäev</i>. - Töölehed.
	Veebilehed
	- Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus: eas.ee - Eesti Statistikaamet: stat.ee - Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium: mkm.ee - Eesti Pank: eestipank.ee
	Haridus- ja noorteamet, Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse agentuuri noorteprogrammide keskus
	Veebileht: europanoored.eu
	Mitteformaalse õppimise veebileht
	Veebileht: mitteformaalne.ee
	SALTO õpimeetodite andmebaas
	Veebileht: salto-youth.net/tools/toolbox/search/
	Käsiraamatud ja juhendid
	- Rapalaite, A., Bechtereve, A. (2017). <i>Valmistu vahetuseks! Noortevahetuse korraldajate käsiraamat</i>. Link - T-Kit käsiraamat: <i>Projektijuhtimine</i>. Link - T-Kit käsiraamat: <i>Kultuuridevaheline õppimine</i>. Link - Kuidas teha rahvusvahelist koostööd Erasmus+: Euroopa Noored programmis? Link

	• <i>Noortepassi avastades: praktilised näpunäited ja meetodid Noortepassi protsessi maksimaalseks ärakasutamiseks. Link</i>• <i>Making Waves: creating more impact with your youth projects. Link</i>• <i>Kompass: noorte inimõiguste käsiraamat (2012). Link</i>

Valikõppeaine „Majandus- ja ettevõtlusõpetus. Õpilafirma“

Kursus „Õpilafirma I“

Õppekava	KÕK (kooli õppekava)
Valdkond	Valikaine „Majandus- ja ettevõtlusõpe“
Kursuse nimetus	Õpilafirma I
Eelduskursused	Puuduvad
Lõiming	Äriplaani koostamine, Õpilafirma II, Ettevõtlusõpe
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Õpilafirma I kursuse raames omandatakse praktilised teadmised ettevõtluse toimimisest ja äriidee rakendamisest läbi õpilafirma (ÕF) töö. Kursuse eesmärk paremini omandada äritegevuse põhimõtteid, arendada õpilastes algatusvõimet ja soovi ise probleeme lahendada. Programmi jooksul õpitakse praktiliselt tundma majandusmõistete tähendust. Õppeprotsess tugineb Junior Achievement (JA) Eesti õppeprogrammile. ÕF programm on ehitatud üles väikefirma tegutsemise põhimõtetele. Õpilased töötavad välja äriidee ja – mudeli, valivad toote või teenuse, jagavad ametid ja tööülesanded, toodavad ja müüvad oma tooteid või osutavad teenuseid. Aktsionäri või juhina osaletakse otsuste vastuvõtmises. ÕF töötajad teenivad palka tootjate, müüjate või juhtidena. Kogu tegevuse vältel peetakse finantsarvestust ja ÕF tegevuse lõpetamisel koostatakse aastaaruanne. Õppeperioodi lõpus õpilafirma tegevus lõpetatakse. Osaletakse laatadel ja võistlustel. ÕF I kursus koosneb teemadest ÕF loomine ja äriplaani, mille raames genereerivad õpilased äriidee ja töötavad välja ärimudeli, valivad juhtkonna ja ÕF nime, jaotatakse rollid ja asutatakse ÕF, koostatakse lihtsam äriplaani.
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	Kursusega taotletakse, et õpilane: 1) oskab kasutada majandustermineid;

	2) saab ettevõtluskogemuse; 3) oskab hinnata ettevõtluses peituvaid riskitegureid, ohtusid ning võimalusi; 4) omandab meeskonnatöö-, juhtimis- ja esinemisoskusi; 5) oskab koostada õpilasfirma ja ettevõtte finantsprognose; 6) oskab koostada äriplaani; 7) mõistab ringmajanduse ja jätkusuutliku ettevõtluse põhimõtteid 8) oskab luua ja arendada õpilasfirmat ning ettevõtet, tunneb kapitali kaasamise võimalusi ettevõtte arendamiseks; 9) oskab paremini hinnata oma võimeid/võimalusi tööturule sisenemisel; 10) mõistab ettevõtlust kui karjäärivalikut ja oma võimalusi ettevõtjana tegutsemiseks.
Kursuse õppesisu ja õppetegevused	Õpilasfirma asutamine Juhtkonna valimine, äriidee genereerimine, ärimudeli välja töötamine, toote/teenuse valimine, nime valimine, kapitalivajaduse määramine, asutamisdokumentide koostamine (põhikiri, asutamiskoosoleku protokoll, toote/teenuse kirjeldus, avaldus), ÕF registreerimine, aktsiate müük Õppetegevused Praktiline õpilasfirma töö, teoreetiline töö, praktilised ülesanded Äriplaani koostamine Ärimudel ühel lehel, äriidee kirjeldus ja äriplaani kokkuvõte, eesmärkide ja visiooni, missiooni sõnastamine, ärikeskkonna analüüs, SWOT analüüs, turg ja kliendid, toode / teenus, tootmise- / teenindamise protsess, tootearendus, turundustegevus, riskianalüüs, personal ja juhtimine, finantsproгноosis, müügiprognoos, kasumi prognoos, bilansi prognoos, rahavood, äriidee ja äriplaani esitlus Õppetegevused Praktiline õpilasfirma töö, teoreetiline töö, praktilised ülesanded
Kursuse õpitulemused	Kursuse läbinud õpilane: 1) Oskab praktiliselt kasutada majandustermineid;

	2) oskab töötada meeskonnas, on vajadusel valmis võtma juhirolli; 3) koostab ettevõtte asutamisdokumente ja tunneb registreerimise korda; 4) oskab püstitada, sõnastada ja esitleda äriideed; 5) mõistab ringmajanduse ja jätkusuutliku ettevõtluse põhimõtteid 6) oskab koostada õpilasfirma ja ettevõtte finantsprognose; 7) oskab hinnata ettevõtluses peituvaid riskitegureid, ohtusid ning võimalusi; 8) oskab koostada ja esitleda lihtsamat äriplaani; 9) oskab alustada tegevust ettevõtjana, FIE-na; 10) teab kapitali kaasamise võimalusi ettevõtte või õpilasfirma arendamiseks.
Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad 3 rühmatööd ja 1 praktiline töö. Rühmatöö: Õpilasfirma asutamine, valitud äriidee esitus. Praktiline töö: Õpilasfirma asutamine, õpilasfirma asutamisdokumentide täitmine ja esitamine. Rühmatöö: Äriplaani koostamine, õpilasfirma äriplaani koostamine ja esitamine meeskonnas. Rühmatöö: Äriplaani koostamine, äriplaani kokkuvõttev esitus. Hindamisel toetatakse õpilase arengut, kujundades positiivset minapilti ja adekvaatset enesehinnangut. Rakendatakse õppimist toetavat ja enesehindamist.
Hindamiskriteeriumid	Kursuse läbinud õpilane: 1) kasutab kirjalikult äriplaanis ja suuliselt äriidee- ning äriplaani esitusel korrektselt majandustermineid; 2) tunneb meeskonnatöö põhimõtteid, oskab töötada meeskonnas, on vajadusel valmis võtma juhirolli; 3) oskab koostada ettevõtte ja õpilasfirma asutamisdokumente ja tunneb registreerimise korda; 4) oskab püstitada, sõnastada ja esitleda äriideed; 5) koostab meeskonnas lihtsama äriplaani, sealhulgas oskab hinnata ja analüüsida riske, võimalusi, ohte ettevõtluses; koostada finantsprognose ning analüüsida kapitali kaasamise võimalusi ettevõtte ja õpilasfirma arendamiseks.
Õppekirjandus	Majandus- ja ettevõtlusõpikud

Õppematerjalid Lisamaterjalid Lingid	• Kulu, L., Kägu, K. jt. (2012). <i>Majandusõpik gümnaasiumile</i>. Junior Achievement Eesti SA. • Junior Achievement Eesti SA. (2013). <i>Ülesannetekogu I, II ja III osa</i>. • Eamets, R., Ernits, R. jt. (2012). <i>Ettevõtlikkusest ettevõtluseni</i>. Gümnaasiumiõpik. SA Teadlik Valik. • Kuusik, A. (2010). <i>Teadlik turundus</i>. Tartu Ülikooli Kirjastus. • Suppi, K. (2023). <i>Ettevõtluse õpik – käsiraamat</i>. AS Atlex. Töövihikud • Junior Achievement Eesti SA. (2013). <i>Õpilasfirma töövihik</i>. Veebilehed • Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus: eas.ee • Maakondlikud arenduskeskused: arenduskeskused.ee • Junior Achievement: ja.ee • Loov Eesti: looveesti.ee • Riigiportaal: eesti.ee • Ajujaht: ajujaht.ee • Raamatupidamis- ja maksuinfoportaal: rmp.ee
---	--

Kursus „Õpilasfirma II“

Õppekava	KÕK (kooli õppekava)
Valdkond	Valikaine „Majandus- ja ettevõtlusõpe“
Kursuse nimetus/pealkiri	Õpilasfirma II
Eelduskursused	Õpilasfirma I
Lõiming	Äriplaani koostamine, Õpilasfirma I, Ettevõtlusõpe
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Õpilasfirma II kursuse raames omandatakse praktilised teadmised ettevõtluse toimimisest ja äriidee rakendamisest läbi õpilasfirma (ÕF) töö. Kursuse eesmärk paremini omandada äritegevuse põhimõtteid, arendada õpilastes algatusvõimet ja soovi ise probleeme lahendada. Programmi jooksul õpitakse praktiliselt tundma majandusmõistete tähendust. Õppeprotsess tugineb Junior Achievement (JA) Eesti õppeprogrammile. ÕF programm on ehitatud üles väikefirma tegutsemise põhimõtetele. Õpilased töötavad välja äriidee ja –mudeli, valivad toote või teenuse, jagavad ametid ja tööülesanded, toodavad ja müüvad oma tooteid või osutavad teenuseid. Aktsionäri või juhina osaletakse otsuste vastuvõtmises. ÕF töötajad teenivad palka tootjate, müüjate või juhtidena. Kogu tegevuse vältel peetakse finantsarvestust ja ÕF tegevuse lõpetamisel koostatakse aastaaruanne. Õppeperioodi lõpus õpilasfirma tegevus lõpetatakse. Osaletakse ÕF laatadel ja võistlustel. ÕF II kursus koosneb teemadest ÕF tegevus ja juhtimine ning ÕF tegevuse lõpetamine, mille raames õpilased osalevad praktilises õpilasfirma töös, jaotatakse rollid ja vastutus, töötatakse välja ja arendatakse toode / teenus, mida ettevõtte müüb või osutab, töötatakse välja turundusplaan ja analüüsitakse konkurentsi, viiakse ellu turundustegevused, osaletakse ÕF laatadel ja üritustel. Õpilasfirma lõpetamise faasis koostatakse finantsaruandlus ja aastaaruanne.

Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	Kursusega taotletakse, et õpilane: 1) saab ettevõtluskogemuse; 2) omandab meeskonnatöö-, juhtimis- ja esinemisioskusi; 3) omandab müügitöö kogemusi; 4) tunneb finantsarvestuse algtõdesid ja oskab neid praktikas rakendada; 5) tunneb turunduse ja tootearenduse algtõdesid ja oskab neid praktikas rakendada; 6) oskab luua ja arendada õpilasfirmat; 7) oskab koostada õpilasfirma ja ettevõtte aruandlust; 8) oskab paremini hinnata oma võimeid/võimalusi tööturule sisenemisel; 9) mõistab ettevõtlust kui karjäärivalikut ja oma võimalusi ettevõtjana tegutsemiseks.
Kursuse õppesisu ja õppetegevused	ÕF tegevus ja juhtimine Rollide määratlemine, ametikirjeldused, motivatsioon, väljaõpe ja kooolitus, tootmine, konkurents, turundus, müük, finantsarvestus, aruandlus, eesmärkidest kinnipidamise jälgimine, ÕF sotsiaalne vastutus Õppetegevused Praktiline õpilasfirma töö, teoreetiline töö, praktilised ülesanded, osalemine laatadel ja üritustel ÕF tegevuse lõpetamine Tootmise ja müügi lõpetamine, finantsaruandluse lõpetamine ja firma likvideerimine, aastaaruande kirjutamine Õppetegevused Praktiline õpilasfirma töö, teoreetiline töö, praktilised ülesanded
Kursuse õpitulemused	Kursuse läbinud õpilane: 1) analüüsib ettevõtte konkurentsivõimelisust; 2) hindab ja analüüsib ettevõtte tegevuse riskitegureid; 3) tunneb finantsarvestuse algtõdesid ja oskab neid praktikas rakendada; 4) tunneb turunduse ja tootearenduse algtõdesid ja oskab neid praktikas rakendada; 5) omab müügi- ja ettevõtluskogemust; 6) oskab koostada õpilasfirma ja ettevõtte aruandlust;

	7) analüüsib ennast meeskonnaliikmena ja oma rolli meeskonnas; 8) analüüsib ennast ettevõtja jaoks vajalikest isikuomadustest lähtuvalt.
Hindamisviis	Kursuse hinde moodustavad praktiline töö, eneseanalüüs ja rühmatöö. Praktiline töö: Õpilasfirma tegevus ja juhtimine, hinnatakse õpilasfirma tegevust ja arengut: tootmine / teenuse osutamine, müük, turundus, finantsarvestus. Eneseanalüüs: Õpilasfirma tegevus ja juhtimine, õpilane analüüsib enda rolli ja tegevust meeskonnas, enda ja teiste meeskonnaliikmete töökoormust, sobivust ettevõtjana tegutsemiseks. Rühmatöö: Õpilasfirma tegevuse lõpetamine, rühmatöona koostatakse õpilasfirma tegevusaasta aruanne. Hindamisel toetatakse õpilase arengut, kujundades positiivset minapilti ja adekvaatset enesehinnangut. Rakendatakse õppimist toetavat ja enesehindamist.
Hindamiskriteeriumid	Kursuse läbinud õpilane: 1) oskab analüüsida õpilasfirma konkurentsivõimelisust ja tegevuse riskitegureid; 2) viib ellu õpilasfirma turundusetegevusi ja tootearendust; 3) omab müügi- ja ettevõtluskogemust läbi õpilasfirma töö; 4) koostab õpilasfirma tegevusaasta aruande, sh finantsaruande; 5) koostab eneseanalüüsi analüüsides ennast meeskonnaliikmena, oma rolli meeskonnas ja sobivust ettevõtjana tegutsemiseks.
Õppekirjandus Õppematerjalid Lisamaterjalid Lingid	Majandus- ja ettevõtlusõpikud • Kulu, L., Kägu, K. jt. (2012). <i>Majandusõpik gümnaasiumile</i>. Junior Achievement Eesti SA. • Junior Achievement Eesti SA. (2013). <i>Ülesannetekogu I, II ja III osa</i>. • Eamets, R., Ernits, R. jt. (2012). <i>Ettevõtlikkusest ettevõtluseni. Gümnaasiumiõpik</i>. SA Teadlik Valik. • Kuusik, A. (2010). <i>Teadlik turundus</i>. Tartu Ülikooli Kirjastus.

	• Suppi, K. (2023). <i>Ettevõtluse õpik – käsiraamat</i>. AS Atlex. Töövihikud • Junior Achievement Eesti SA. (2013). <i>Õpilasfirma töövihik</i>. Veebilehed • Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus: eas.ee • Maakondlikud arenduskeskused: arenduskeskused.ee • Junior Achievement: ja.ee • Loov Eesti: looveesti.ee • Riigiportaal: eesti.ee • Ajujaht: ajujaht.ee • Raamatupidamis- ja maksuinfoportaal: rmp.ee
--	--

Valikõppeaine „Kust tuleb ja kuhu kaob raha?“

Õppekava	KÕK (kooli õppekava)
Valdkond	Valikaine
Kursuse nimetus/pealkiri	Kust tuleb ja kuhu kaob raha?
Eelduskursused	Puuduvad
Lõiming	Matemaatika, Inglise keel, Ühiskonnaõpetus
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Kursuse eesmärgiks on tekitada õpilastes huvi ja anda algteadmisi oma rahaasjadega ümberkäimiseks. Tutvustada õpilastele finantsasjade planeerimist, säästmist, investeerimist, et tulevikus saaksid õpilased olla finantsiliselt teadlikud ja edukad.
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	Kursusega taotletakse, et õpilane: • oskab planeerida ja koostada isiklikku eelarvet; • mõistab säästmise vajalikkust; • mõistab eesmärgistada ja analüüsida oma finantskäitumist; • teab investeerimisvahendite võimalusi ja riske; • teab ja oskab analüüsida erinevaid laenuvõimalusi; • mõistab kuidas saab suurendada enda inimkapitali ning teenida lisaraha
Kursuse õppesisu ja õppetegevused	Raha põhimõtted ja mõisted: inflatsioon, intressimäärad ja investeerimisrisk. Eelarve koostamine ja säästmine: eelarve koostamise põhimõtted, säästmise eesmärgid ja säästmisstrateegiad. Investeerimine: investeerimisvõimalused, riskide maandamine ja investeerimisstrateegiad. Krediit ja laenud: krediidi põhimõtted, laenude tüübid ja laenude tagasimaksmine. Töö ja sissetulek: töö leidmine, sissetuleku suurendamine, ettevõtlus ja pensionile jäämine.
Kursuse õpitulemused	Kursuse läbinud õpilane: • oskab planeerida ja koostada isiklikku eelarvet;

	• mõistab säästmise vajalikkust; • mõistab eesmärgistada ja analüüsida oma finantskäitumist; • teab investeerimisvahendite võimalusi ja riske; • teab ja oskab analüüsida erinevaid laenuvõimalusi; • mõistab kuidas saab suurendada enda inimkapitali ning teenida lisaraha
Hindamisviis	Praktilised tööd enda või väljamõeldud isiku olukorrast lähtuvate stsenaariumite lahendamine; osalemine börsimängus. Hindamisel toetatakse õpilase arengut, kujundades positiivset minapilti ja adekvaatset enesehinnangut. Rakendatakse õppimist toetavat ja enesehindamist.
Hindamiskriteeriumid	Kursuse läbinud õpilane: • oskab planeerida ja koostada isiklikku eelarvet; • mõistab säästmise vajalikkust; • mõistab eesmärgistada ja analüüsida oma finantskäitumist; • teab investeerimisvahendite võimalusi ja riske; • teab ja oskab analüüsida erinevaid laenuvõimalusi; • mõistab kuidas saab suurendada enda inimkapitali ning teenida lisaraha
Õppekirjandus Õppematerjalid Lisamaterjalid Lingid	Veebilehed • Eesti Pank: https://www.eestipank.ee/ • LHV; Börsihai: https://www.lhv.ee/ • SEB Rahatarkuse kursus: https://e-oppekeskus.ee/videokursused/rahatarkuse-kursus/ • Finantsinspektsiooni tarbijaveeb: https://minuraha.ee/